

**Kansen benutten
Krachten bundelen**

**Economisch Beleidsplan 2007-2011
Provincie Utrecht**

1 Inleiding

Utrecht is een bijzonder aantrekkelijke provincie om in te leven. Als provinciebestuur willen wij die aantrekkelijkheid waar mogelijk vergroten. Een belangrijk aspect hierbij is de economische gesteldheid van onze regio. Wij willen dat onze inwoners zo veel mogelijk kunnen voorzien in hun eigen inkomen, zodat zij optimaal kunnen delen in de welvaart die ons land en onze regio te bieden hebben. Een krachtige economie is daarvoor essentieel. Het hebben van werk en een inkomen is bovendien de beste garantie om maatschappelijke problemen als sociale segregatie te voorkomen. Ook genereert een krachtige economie de middelen, zowel bij de overheid als in de private sector, voor allerlei andere investeringen die Utrecht zo aantrekkelijk maken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan recreatieve voorzieningen of natuur en landschap. Economische groei is dus vooral een middel dat mensen in staat stelt te voorzien in hun behoeften, en maatschappelijke problemen aan te pakken.

Onze ambities

De centrale doelstelling van ons economisch beleid is de ontwikkeling van een economie die de Utrechtse bevolking in staat stelt om op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze te voorzien in haar behoeften. Dat betekent ontwikkeling in met name die sectoren, die aansluiten bij de kwaliteiten van de Utrechtse beroepsbevolking. We kiezen dus voor *selectieve groei*: we willen de groei van het bestaande bedrijfsleven in Utrecht faciliteren en we zoeken de groei in nieuwe bedrijvigheid met name in de bedrijfssectoren die passen bij de Utrechtse bevolking en bij de ruimtelijke kenmerken van Utrecht (gering ruimtebeslag, lagere milieucategorieën). Daarbij gaan wij voor duurzaamheid. Dat betekent investeren met het oog op de toekomst, maar bijvoorbeeld ook bijdragen aan een betere leefomgeving en een verantwoorde ruimtelijke inpassing van economische activiteit. Wij willen ons dan ook bij het actief aantrekken van nieuwe bedrijvigheid richten op kennisintensieve en “schone” bedrijvigheid. Daarnaast willen wij ruimte bieden aan de groei van alle soorten bedrijven die al in de provincie Utrecht gevestigd zijn. Daartoe behoren ook de bestaande maakindustrie en logistieke bedrijven, die een belangrijke rol spelen in het scheppen van banen voor laaggeschoolden. Wij hebben dit eerder verwoord in ons Streekplan 2005 – 2015.

Bij het vaststellen van onze ambities voor de komende vier jaar nemen wij kansen en bestaande kracht van de Utrechtse economie als uitgangspunt. We denken dan vooral aan:

- het kennisintensieve en creatieve karakter van de beroepsbevolking en van het bedrijfsleven
- het kwalitatief hoogwaardige vestigingsmilieu
- de sterke vertegenwoordiging van een aantal bedrijfssectoren en clusters

Voor de komende jaren hebben wij een viertal ambities geformuleerd. Deze ambities sluiten aan op vier economische thema's. Deze thema's, en de bijbehorende activiteiten, zullen wij verderop in dit beleidsplan verder uitwerken. Onze ambities zijn:

Ambitie 1: Wij willen de ontwikkeling van een kennisintensieve en creatieve economie bevorderen door kennis en creativiteit meer te benutten, en door innovatie bij bedrijven te stimuleren. Wij beogen hiermee een duurzame economische ontwikkeling.

Ambitie 2: Wij willen de kwaliteit van ons vestigingsmilieu verder verbeteren en voldoende diversiteit aan vestigingsmilieus bieden die aansluit op de diverse wensen van bedrijven.

Ambitie 3: Wij willen nieuwe bedrijven aantrekken en bestaande bedrijven binden die passen bij het economisch profiel van de provincie Utrecht. De meest kansrijke sectoren zijn de

gaming, de zakelijke dienstverlening, het zakelijk toerisme, en de medische sector en life sciences.

Ambitie 4: Wij willen een betere afstemming tussen onderwijs en de regionale arbeidsmarkt en een betere benutting van het arbeidspotentieel in kwantitatief en kwalitatief opzicht.

De bovenstaande ambities hebben wij als provinciebestuur autonoom geformuleerd. Er zijn, met uitzondering van onze rol op het gebied van ruimtelijke planning, mobiliteit, en milieuwetgeving, geen wettelijke taken voor de provincies op het gebied van economische ontwikkeling. Wij hechten er echter groot belang aan om onze bijdrage aan de economische ontwikkeling van de provincie Utrecht te leveren. Dat doen wij uiteraard steeds in samenwerking met gemeenten, bedrijfsleven, kennisinstellingen en intermediaire organisaties.

Kernwaarden van de Utrechtse economie

In dit economisch beleidsplan stellen wij drie kernwaarden centraal: kwaliteit, creativiteit en duurzaamheid. Deze begrippen passen bij het profiel van de Utrechtse economie, en geven ook de door ons gewenste ontwikkelingsrichting aan voor de komende jaren.

De regio Utrecht is sterk in *creativiteit*. Creatie en innovatie gaan hand in hand als het gaat om het bevorderen van beweging en groei in de economie¹. Daarbij kan nog een onderscheid worden gemaakt tussen creatieve bedrijven en “de creatieve klasse” (een creatieve beroepsbevolking). In een creatieve omgeving ontstaan nieuwe ideeën en nieuwe vormen van economische activiteit. Dit laatste heet innovatie, en is algemeen erkend als de belangrijkste motor voor de verdere ontwikkeling van de Europese, Nederlandse en regionale economie. Hiernaast willen wij ook in ruimtelijk economische zin creativiteit stimuleren, bij onszelf en bij gemeenten. Bedrijfslocaties kunnen mooier, leuker én multifunctioneler. Ook het oplossen van diverse maatschappelijke vraagstukken vraagt om creativiteit.

Duurzaamheid wordt veelal gekoppeld aan zorg voor het milieu. Inderdaad willen wij een economische ontwikkeling bevorderen die de omgeving en het milieu zo min mogelijk schaadt en liever nog verbetert. Daarbij willen we in het bijzonder inzetten op vermindering van energieverbruik en het benutten van schone energiebronnen. Maar duurzaamheid heeft ook in bredere zin te maken met de toekomstbestendigheid van onze economie. Daarom willen wij vooral bijdragen aan ontwikkeling van bedrijfssectoren die grote toekomstverwachtingen hebben. En op ruimtelijk gebied willen we ervoor zorgen dat werklocaties, met name bedrijventerreinen, worden aangelegd of opgeknapt met het oog op de toekomst.

Bij *kwaliteit* denken we in eerste instantie aan ruimtelijke kwaliteit. Wij willen de kwaliteit van de bedrijfsomgeving verbeteren door te investeren in ruimtelijke kwaliteit. Maar wij willen ook werk maken van de kwaliteit van de bedrijvigheid die wij aantrekken en aan ons binden. Wij willen bedrijvigheid aan ons binden die past bij de economische kwaliteiten van de provincie, zoals het hoge kennisniveau, de aanwezige creativiteit en de aantrekkelijke leefomgeving. Ook door het stimuleren van innovatie willen wij kwaliteit toevoegen. Kwaliteit was ook in ons vorige economisch beleidsplan een leidend thema².

¹ *The rise of the creative class*, Richard Florida, 2004

² *De toekomst heeft vele gezichten: Economisch Beleidsplan 2003-2007*, Provincie Utrecht, 2003

Over de opbouw van dit economisch beleidsplan

Dit economisch beleidsplan schetst ons economisch beleid op hoofdlijnen voor de periode 2007-2011. In de volgende hoofdstukken zullen wij eerst enkele trends en ontwikkelingen beschrijven, en geven wij een overzicht van het relevante beleid op het niveau van de (Noordvleugel van de) Randstad, het rijk en de Europese Unie. Vervolgens schetsen wij op hoofdlijnen ons voorgenomen beleid op het gebied van kennis en innovatie, ruimtelijke economie, economische stimulering en arbeidsmarktbeleid. Daarna geven wij een overzicht van de maatschappelijke effecten die wij willen bereiken, en schetsen wij op hoofdlijnen een actieprogramma voor de eerste twee jaar. Tot slot geven wij een terugblik op het door ons gevoerde economisch beleid over de afgelopen vier jaar.

De concrete acties van ons beleid willen wij apart in programma's en projecten verder uitwerken. In die programma's en projecten gaan wij ook dieper in op de te bereiken resultaten en worden begrotingen verder uitgewerkt.

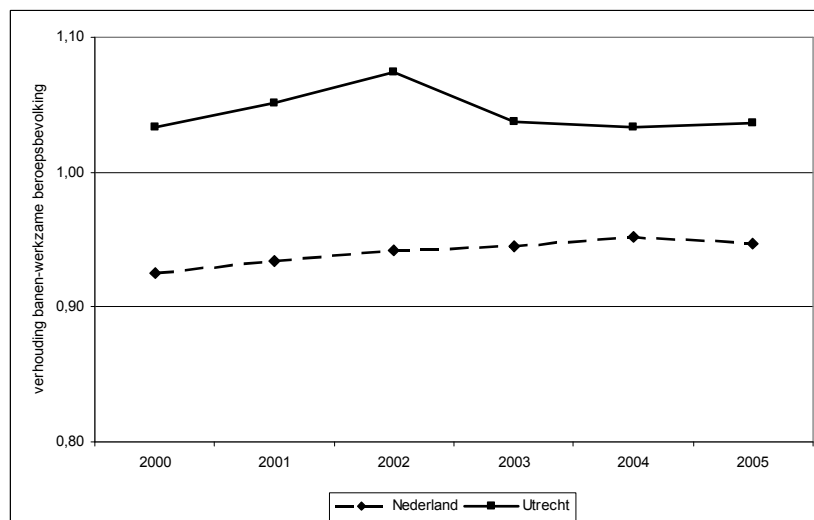
2 Uitgangssituatie en actuele ontwikkelingen

Het succes van Utrecht

Utrecht staat voor succes! We behoren tot de meest welvarende regio's van Europa. Het bruto regionaal product (BRP) per hoofd van de bevolking is het hoogste van alle Nederlandse provincies en de werkloosheid is laag. Krachtige bedrijven zorgen samen met hun werknemers voor deze welvaart. Bij elkaar bieden zij meer dan 600.000 arbeidsplaatsen, waarmee niet alleen de Utrechtse bevolking maar ook een deel van de bevolking van aangrenzende regio's van werk en inkomen worden voorzien. Dat juist Utrecht het economisch zo goed doet, heeft alles te maken met de kwaliteiten van onze regio:

- de centrale ligging in de Randstad, dicht bij Schiphol, de Rotterdamse haven en met goede verbindingen naar het (Europese) achterland
- het aanbod aan goed gekwalificeerd en meertalig personeel
- hoogwaardige bedrijfs- en kantoorlocaties
- een aantrekkelijk leefklimaat waarin een fraai landschap wordt afgewisseld met levendige steden
- een hoogwaardig cultureel aanbod

Het economische succes van Utrecht was de laatste jaren echter niet meer vanzelfsprekend. De wereldwijde laagconjunctuur in de afgelopen jaren heeft de Utrechtse economie relatief zwaar getroffen. Was er in Nederland als geheel nog sprake van een groeiende werkgelegenheid tot 2003, in Utrecht zette al in 2001 een daling van de werkgelegenheid in. Met een totale afname van bijna 3% is de werkgelegenheid in Utrecht over de periode 2001-2005 bovendien harder gekrompen dan het Nederlands gemiddelde. De recente, positieve ontwikkeling is dat de werkgelegenheid in 2005 alweer een lichte stijging vertoonde, en ook in dat opzicht vooruit liep op de landelijke ontwikkeling. In de onderstaande grafiek is deze ontwikkeling weergegeven.

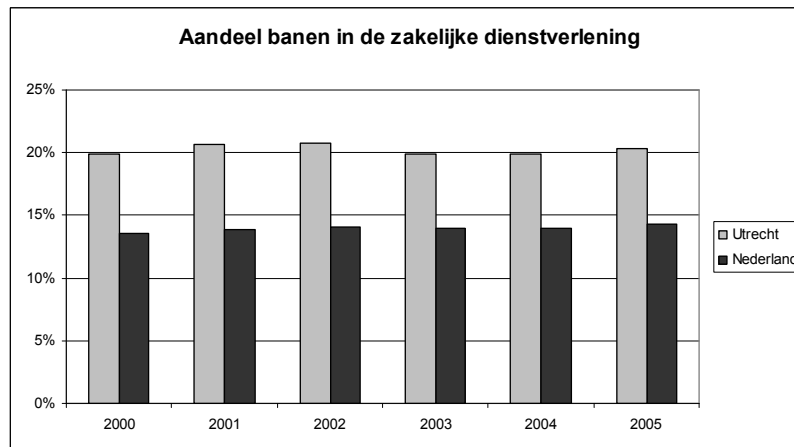

Ontwikkeling van het aantal banen per lid van de beroepsbevolking voor Utrecht en Nederland over 2000 t/m 2005
Bron: Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen (LISA)

Sterk in zakelijke dienstverlening, creatieve bedrijvigheid, life sciences en medisch cluster

Het Centraal Planbureau (CPB) verwacht dat de economie in Nederland de komende jaren gematigd zal groeien. Maar er zijn wel verschillen per bedrijfssector. Kenmerkend voor de Utrechtse economie is het grote aantal bedrijven dat actief is in de zakelijke dienstverlening en ICT. Volgens ramingen van het CPB zullen deze sectoren in de toekomst blijven groeien. Dat geldt ook voor het life sciences en

medisch cluster, dat in Utrecht eveneens sterk vertegenwoordigd is. In 2006 vertonen de sectoren zakelijke dienstverlening en gezondheidszorg in de provincie Utrecht de hoogste banengroei met resp. 3,5% en 5,2%³. Verder voorspelt het CPB een vervaging van de grens tussen industrie en zakelijke dienstverlening: de industrie in Nederland verschuift van fysieke producten naar kennisproducten (R&D, ontwerp, toeleveranties) en de dienstensector schuift op naar (internationaal) verhandelbare producten zoals internet, telecommunicatie, banken en verzekeringen en logistiek.

Bron: Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen (LISA)

Op het gebied van creativiteit scoort de provincie Utrecht eveneens hoog. Veel creatieve bedrijvigheid vinden we terug in de IT industrie, maar ook reclame bureaus, ontwerpers, en grafische industrie zijn in de provincie Utrecht ruimschoots vertegenwoordigd. De creatieve beroepsbevolking, ondermeer gemeten naar opleidingsniveau en levensstijl, blijkt zich te concentreren in de grotere steden in de provincie. De steden Utrecht en Amersfoort staan in de top 5 van Nederlandse steden met de meest creatieve beroepsbevolking.

Top 5 van Nederlandse steden met de meest creatieve beroepsbevolking:

1. **Utrecht**
2. *Leiden*
3. *Nijmegen*
4. **Amersfoort**
5. *Amsterdam*

Bron: *Atlas voor gemeenten, 2003*

Regionale diversiteit

Ondanks haar relatief geringe oppervlakte ten opzichte van andere provincies, kent de provincie Utrecht een grote ruimtelijke diversiteit. Dit komt ook in de economische structuur van de provincie tot uiting. Zo zien we dat een sector als de zakelijke dienstverlening sterk geconcentreerd is in en rond de steden Utrecht en Amersfoort, waar meer dan een op de drie werkenden in deze sector actief is. De sectoren industrie en bouw zijn juist weer sterk vertegenwoordigd aan de randen van de provincie. Hier zijn de gemeenten Montfoort en Lopik koplopers met een aandeel werkgelegenheid van ruim 34%. Ook de ca. 2000 Utrechtse landbouwbedrijven zijn geconcentreerd aan de randen van onze provincie. In de gemeenten Abcoude, Lopik, Oudewater en Renswoude is meer dan 10% van de arbeidsplaatsen toe te schrijven aan de landbouw; voor de provincie als geheel is dat 1,7%. De sectoren handel en transport zijn vrij gelijkmatig over de provincie verdeeld, met een lichte nadruk op

³ Bron: Provinciaal Arbeidsplaatsenregister, Provincie Utrecht 2006 (voorlopige cijfers)

het streekplandeelgebied Utrecht West. Daarnaast is voor het zuidoostelijk deel van de provincie (het WERV gebied) het cluster voeding nog van belang (“Food Valley”).

Utrecht als woonomgeving

Utrecht is een aantrekkelijke en geliefde regio om te wonen. De gunstige ligging ten opzichte van economische centra van Nederland en het afwisselende woonklimaat in de levendige steden, de groene Heuvelrug of het Groene Hart, dragen bij aan een grote druk op de woningmarkt. Voor de economie is het van groot belang dat de woningproductie op peil blijft. Bedrijven vestigen zich steeds meer op plekken waar goed gekwalificeerd personeel aanwezig is. Om aantrekkelijk te blijven voor (innovatieve) bedrijven is het daarom ook belangrijk om studenten en ander hooggekwalificeerd personeel voor de regio te behouden door voldoende en aantrekkelijke woningen te bouwen.

Ruimtelijke ontwikkelingen en bereikbaarheid

Een belangrijk uitgangspunt van de economische strategie voor de Noordvleugel van de Randstad is het bieden van een divers vestigingsmilieu voor verschillende typen bedrijven (zie hoofdstuk 3). In de provincie Utrecht is met name ruimte voor bedrijven uit de zwaardere milieucategorieën en voor watergebonden bedrijvigheid schaars. De oorzaken zijn evident: een hoge mate van verstedelijking in sommige gebieden, ruimteclaims vanuit natuur en landschap in andere gebieden, en een beperkt aantal vaarwegen. In het Streekplan 2005-2015 hebben we er dan ook voor gekozen om niet actief bedrijven uit de zwaardere milieucategorieën aan te trekken. Dat doet niets af aan de verantwoordelijkheid om de autonome groei van bestaande bedrijven voldoende te faciliteren.

Utrecht wordt algemeen gezien als de “draaischijf” van Nederland. Ons wegennet is niet alleen van belang voor de regionale economie, maar vormt tevens de verbindende schakel tussen de mainports Rotterdam en Schiphol en het (Europese) achterland. Het is dan ook in het belang van Utrecht en van heel Nederland om de doorstroming van verkeer op het wegennet op peil te brengen en te houden.

Vergrijzing en bevolkingsgroei

In de provincie Utrecht wonen ruim 1,1 miljoen mensen. Het CPB voorspelt een toename van de bevolking tot aan 2011 met in totaal 3%. Deze groei is hoger dan het landelijk gemiddelde: voor Nederland als geheel wordt een toename van 1% verwacht in dezelfde periode. Op de langere termijn verwacht het CPB dat de bevolking in Nederland zal gaan krimpen. Voor de provincie Utrecht wordt deze krimp echter tot 2035 niet verwacht.

Het aandeel ouderen (65+) in de totale Nederlandse bevolking zal de komende jaren toenemen. Tegenover iedere oudere staan nu nog vijf potentiële arbeidskrachten (leeftijd 15 – 64). In 2040 zal die verhouding 1 op 2 zijn. Dit biedt economische kansen in sectoren die ouderen tot hun klantenkring kunnen rekenen, zoals toerisme en het medisch cluster. Tegelijkertijd zal het voor het werkende deel van de bevolking steeds lastiger worden om de druk van ouderdomsuitkeringen en kosten van de gezondheidszorg op te brengen. Verhoging van de arbeidsparticipatie van ouderen en andere bevolkingsgroepen is dan ook onontkoombaar. Overigens zal de Utrechtse bevolking minder snel vergrijzen dan het landelijk gemiddelde.

Belangrijk voor de economie is de ontwikkeling van de beroepsbevolking: het aantal inwoners in de leeftijd tussen 15 en 64 jaar. Als gevolg van de vergrijzing zal de potentiële beroepsbevolking (aandeel 15 – 64-jarigen in de totale bevolking) minder snel stijgen dan de totale bevolking. Daarnaast zal de

arbeidsparticipatie van vooral vrouwen en allochtonen toenemen. Hierdoor zal het totale aanbod op de arbeidsmarkt tot 2011 stijgen met ca. 4%.

Internationale ontwikkelingen: de opkomst van Azië

In landen als China en India, maar ook voor delen van Oost Europa wordt de komende jaren een sterke economische groei verwacht. Dit zal ook invloed hebben op het belang van de export naar deze landen voor de Nederlandse economie. Momenteel is nog 69% van de Nederlandse export bestemd voor de “oude” EU landen (de EU-15). Dit aandeel zal waarschijnlijk de komende jaren fors verschuiven ten gunste van de genoemde opkomende markten. Daarnaast zien we nu al een sterke toename van Aziatische bedrijven die zich in Nederland, en ook in onze regio, willen vestigen.

3 Beleidsomgeving: Noordvleugel, Randstad, Nederland en Europa

Inleiding

Bij het uitzetten van het economisch beleid voor de provincie Utrecht maken wij onze eigen afwegingen. Daarbij willen wij een optimale afstemming bereiken met ons beleid op andere beleidsterreinen. Waar dat mogelijk is willen wij bovendien aansluiten op het beleid van andere overheden. Daarom beschrijven we hieronder de relatie tussen ons economisch beleid en andere beleidsvelden, en geven een samenvatting van het economisch beleid op bovenregionaal, nationaal, en Europees niveau.

Aangrenzende beleidsterreinen

Economisch beleid vertoont veel raakvlakken met andere beleidsterreinen waarop de provincie actief is: ruimtelijke ordening, natuur en landschap, milieu, mobiliteit, en sociaal beleid.

De hoofdlijnen van ons **ruimtelijk beleid** zijn vastgelegd in het Streekplan 2005 – 2015⁴. Hierin is ook onze behoefte aan ruimte voor bedrijven aangegeven. Daarnaast geven wij in dit economisch beleidsplan aan hoe wij de ruimte voor bedrijven zo goed mogelijk willen invullen (duurzaam, kwalitatief hoogwaardig).

De ambities voor de economische ontwikkeling van het **landelijk gebied** staan beschreven in onze visie “Platteland in Ontwikkeling”⁵. Verder zijn de ambities voor de ontwikkeling van recreatieve voorzieningen in het landelijk gebied vastgesteld in het Actieplan Recreatie en Toerisme⁶.

Milieubeleid vormt een randvoorwaarde bij de ontwikkeling van de economie. Maar de verbinding tussen beide terreinen gaat verder: met name op het gebied van energiehuishouding zijn er vanuit economie en milieu gemeenschappelijke belangen aan te wijzen. De afhankelijkheid van fossiele brandstoffen is namelijk niet alleen een milieuprobleem (klimaatverandering, luchtkwaliteit), maar de hoge brandstofprijzen remmen momenteel ook wereldwijd de economische groei.

Mobiliteit en bereikbaarheid zijn eveneens randvoorwaarden voor verdere economische ontwikkeling. Voor de korte termijn is het oplossen van knelpunten in de mobiliteit van belang om als regio aantrekkelijk te blijven als vestigingsplaats voor bedrijven. Omgekeerd is een beeld van de lange termijn ontwikkeling op economisch gebied (en andere gebieden) van groot belang voor het plannen van toekomstige investeringen in infrastructuur. De vraag naar die lange termijn ontwikkelingen is overigens gemakkelijker gesteld dan beantwoord.

In het kader van de “**Sociale Agenda**”⁷ hebben wij ons onder andere tot doel gesteld om armoede te bestrijden. Een gezonde economie is daarbij de belangrijkste sleutel tot succes. Voldoende werkgelegenheid is immers de snelste weg naar succesvolle bestrijding van armoede. Omgekeerd wordt het benutten van het aanwezige arbeidspotentieel steeds belangrijker om de economie gezond te houden. Met name bij jongeren zonder startkwalificatie en bij ouderen is op dat gebied nog veel winst te behalen.

⁴ *Streekplan 2005 – 2015*, Provincie Utrecht, 2004

⁵ *Platteland in Ontwikkeling: Visie en activiteitenprogramma plattelandsonwikkeling 2006 – 2009*, Provincie Utrecht, 2006

⁶ *Uit en Thuis in Utrecht!, Actieplan Recreatie en Toerisme 2005 – 2008*, Provincie Utrecht, 2005

⁷ *Programma Sociale Agenda*, Provincie Utrecht, 2004

Bovenregionaal beleid: NV Utrecht en Randstad

De Economische Strategie voor de Randstad, die in 2004 is gepresenteerd, gaat o.a. uit van het belang van de mainports voor de economische groei, goede verbindingen tussen de verschillende economische centra, en het bieden van een divers aanbod aan werklocaties. Dit moet bijdragen aan de positie van de Randstad als hoogwaardig vestigingsmilieu voor economische activiteiten. Deze onderwerpen zijn verder uitgewerkt in de ontwikkelingsvisie NV Utrecht⁸. Wat betreft de economische structuur van de Noordvleugel staan transformatie naar een kennisintensieve diensteneconomie, ontwikkeling van creatieve bedrijvigheid, en bevorderen van kennis en innovatie voorop. Ook in Utrecht zijn deze thema's actueel. Utrecht is als vestigingsplaats voor bedrijven zeer in trek. Om deze vooraanstaande positie te kunnen behouden en uitbouwen, zijn echter, net als in de rest van de Randstad, investeringen nodig in de kwaliteit van de bedrijfsomgeving. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het revitaliseren van verouderde bedrijfslocaties, maar ook aan het verbeteren van de bereikbaarheid en de doorstroming op de (snel)wegen. Voor onze provincie zijn vooral de A2-as (kantoren, hoogwaardige dienstverlening, verbinding met de regio Amsterdam en Schiphol) en de A12-as (transport en logistiek, verbinding met het Europese achterland) van belang.

Binnen de Randstad en de Noordvleugel heeft Utrecht uiteraard haar eigen positie. De provincie Utrecht kenmerkt zich door een groot aanbod van hoogopgeleide arbeidskrachten, en daaraan gekoppeld een bovengemiddelde vertegenwoordiging van de zakelijke dienstverlening en creatieve bedrijvigheid. Ook op het gebied van Life Sciences behoort Utrecht tot de koplopers in Nederland. Het zijn met name deze sectoren die aanknopingspunten bieden voor verdere economische groei. Wat betreft de diversiteit van werklocaties bestaan in Utrecht met name knelpunten voor het opvangen van bedrijven uit de zwaardere milieucategorieën en van watergebonden bedrijvigheid.

Rijksbeleid: investeren in bestaande kracht

Het economisch stimuleringsbeleid van Nederland heeft in de afgelopen jaren een kentering doorgemaakt. Was het beleid uit Den Haag vroeger vooral gericht op het wegwerken van achterstanden, tegenwoordig wil men de beschikbare middelen vooral inzetten om de bestaande economische kracht verder te ontwikkelen. Daarbij gaat men gebiedsgericht te werk. Het resultaat is het programma Pieken in de Delta, waarin een aantal economische speerpuntregio's is benoemd⁹. Voor ons is de regio "Noordvleugel Randstad" van belang, die globaal loopt van het gebied rond Amsterdam, via Almere en het Gooi, tot Amersfoort en Utrecht. Als economische speerpunten voor deze regio zijn aangewezen:

- zakelijke dienstverlening, handel en logistiek
- het medisch- en life science cluster
- creatieve industrie, ict en multimedia
- internationaal toerisme en congresmarkt
- kennisoverdracht tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven

Voor projecten die een bijdrage aan deze speerpunten leveren, stelt het rijk voor de periode 2007 – 2011 een bedrag van in totaal € 42 miljoen beschikbaar voor de Noordvleugel. Voorwaarde is dat de rijksbijdrage verdubbeld wordt met investeringen van de lokale en regionale overheden.

⁸ *Verdichting en kwaliteit: Ontwikkelingsvisie 2015-2030 Noordvleugel Utrecht*, concept, oktober 2006

⁹ *Programma Pieken in de Delta*, Ministerie van EZ, 2005

Europees beleid: inzetten op innovatie en leefklimaat

De Europese Commissie heeft bevorderen van innovatie en een kennisintensieve economie hoog op de agenda staan. Volgens de zo genoemde “Lissabon doelstelling” moet de Europese economie in 2010 de meest concurrerende kennisintensieve economie ter wereld worden. In de afgelopen jaren heeft de EU dan ook veel geld vrij gemaakt voor het stimuleren van innovatie, en ook de provincie Utrecht heeft hiervan geprofiteerd via het subsidieprogramma Innovatieve Acties. In het nieuwe EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) programma bestaat hier opnieuw ruim aandacht voor, via de doelstelling “kennis, innovatie en ondernemerschap”. Daarnaast zet de EU via het EFRO in op de verbetering van het woon- leef- en ondernemingsklimaat via de doelstellingen “attractieve steden” en “attractieve regio’s”. Alle drie doelstellingen van het EFRO programma bieden volop kansen om de economische structuur van de provincie Utrecht verder te versterken.

4 Hoofdpijnen van het economisch beleid

Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is een aantal trends en ontwikkelingen beschreven, en is een overzicht gegeven van het economisch beleid van andere bestuurslagen. Hieronder geven wij de hoofdpijnen aan van nieuwe activiteiten die wij de komende jaren willen opstarten. Daarbij maken we een onderverdeling in vier hoofdthema's die aansluiten bij de eerder verwoorde ambities:

- Vernieuwen met kennis en creativiteit
- Ruimtelijk Economisch Beleid
- Meer en anders ondernemen
- Arbeidsmarktbeleid

Ook geven we aan welke belangrijke activiteiten uit het vorige economisch beleidsplan we de komende periode willen voortzetten en uitbouwen. In de volgende hoofdstukken werken we ons beleid op elk van de vier hoofdthema's verder uit.

Vernieuwen met kennis en creativiteit

Utrecht wil zich, in aansluiting op nationaal en internationaal beleid, ontwikkelen in de richting van een creatieve en kennisintensieve economie. Kennis en creativiteit zijn in de provincie ruimschoots aanwezig. Waar het soms nog aan schort is het vermogen om ons talent te benutten en om te zetten in maatschappelijke en economische waarde. Wij willen contacten tussen kennis- en culturele instellingen, kunstenaars en bedrijven bevorderen en samen met hen projecten uitvoeren die er toe leiden dat de economische waarde van ons innovatief en cultureel vermogen groeit. We willen dus, in het verlengde van de kenniseconomie, een creatieve economie ontwikkelen. Het bedrijfsleven staat voor de uitdaging om te investeren in nieuwe producten, nieuwe markten en nieuwe ontwikkelingsrichtingen. De culturele instellingen en kunstenaars staan voor de uitdaging om hun creatief vermogen meer en anders te benutten. Wijzelf staan, samen met onze gemeenten, voor de uitdaging om dit mogelijk te maken door contacten te leggen, in te spelen op nieuwe ontwikkelingen én ruimte te geven aan onze partners om de beweging te kunnen maken.

Ruimtelijk economisch beleid

De laatste jaren is de aandacht voor ruimtelijke inpassing en esthetische aspecten bij de ontwikkeling van bedrijfslocaties sterk toegenomen. Nieuwe bedrijfslocaties worden zorgvuldig ontworpen en thematisch in de markt gezet. Een discussie over mooi en lelijk is van alle tijden en wordt nooit beslecht. Er is wel sprake van toenemende aandacht en zorg voor architectuur en ontwerp bij de ruimtelijke inrichting. In Utrecht zijn we hier al jaren actief mee bezig door, samen met onze partners bij de gemeenten en het rijk, te investeren in zorgvuldig ruimtegebruik, duurzaamheid en de herstructurering van bedrijventerreinen. Wij willen onze inzet van de afgelopen jaren op dit punt verder uitbouwen door het stimuleren van de discussie over architectuur op bedrijventerreinen, het vinden van oplossingen voor structurele leegstand op kantorenlocaties, het zoeken naar mogelijkheden voor herontwikkeling van private kavels, en het verkennen van nieuwe combinaties van wonen en werken. Ook willen wij, in aansluiting op de ontwikkeling van een creatieve economie, ons cultureel erfgoed waar mogelijk inzetten om broedplaatsen van creativiteit en vernieuwing te ontwikkelen. Voorbeelden van mogelijke locaties zijn de Pastoe Fabriek in Utrecht en het Oliemolenkwartier in Amersfoort.

Meer en anders ondernemen

In de toekomst willen wij inzetten op bedrijfssectoren waarin we al een sterke positie hebben, en waarvoor de komende jaren groei wordt verwacht. Dit sluit aan bij de filosofie van het rijksbeleid op het gebied van regionale economische ontwikkeling. Wij zullen dus vooral inzetten op de speerpuntsectoren zoals beschreven in de nota Pieken in de Delta van het ministerie van EZ, met daarbinnen de focus op de Utrechtse speerpunten Life Science, zakelijke diensten en creatieve bedrijvigheid. Het gaat dus om het aantrekken van kennisintensieve bedrijven met een duidelijke meerwaarde voor de regio, zoals ook verwoord in het Streekplan 2005 - 2015. Ook willen wij, door het scheppen van de juiste randvoorwaarden, deze sectoren zoveel mogelijk aan de regio binden.

Verder willen wij het bedrijfsleven ondersteunen in haar ambitie om meer maatschappelijk verantwoord en duurzaam te ondernemen. Dat willen we onder andere doen door gerichte voorlichting over maatschappelijk verantwoord ondernemen. Bij duurzaam ondernemen willen we ons specifiek richten op energiebesparing en duurzame energie. De milieuvoordelen van dit streven zijn evident, maar er zijn ook economische redenen. Zo worden nieuwe infrastructurele ontwikkelingen geremd door problemen met luchtkwaliteit. Ook vormt de huidige afhankelijkheid van fossiele brandstoffen in combinatie met de hoge olieprijs een rem op de wereldwijde economische groei. Energiebesparing en duurzame energie kunnen daarom de economie nieuwe impulsen geven.

Arbeidsmarktbeleid

De afgelopen jaren is de werkgelegenheid in de provincie Utrecht afgenomen als gevolg van de conjuncturele ontwikkeling. Sinds 2005 lijkt deze trend gekeerd en is er weer sprake van lichte groei. Los van conjuncturele ontwikkelingen verwachten wij dat op termijn een blijvend krappe arbeidsmarkt zal ontstaan in de meeste sectoren. Demografische ontwikkelingen, waaronder de vergrijzing, zijn hiervan de oorzaak. Ons arbeidsmarktbeleid zal zich dan ook richten op het vergroten van de arbeidsparticipatie. Daarbij leggen wij de focus bij jongeren zonder startkwalificatie, en bij de participatie van ouderen in het arbeidsproces.

Voortzetting van bestaand beleid

In de afgelopen jaren hebben wij vooral ingezet op het stimuleren van innovatie en de transformatie naar een kenniseconomie, het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven, aantrekken van nieuwe kennisintensieve bedrijven, en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Een uitgebreide terugblik op het economisch beleidsplan 2003 – 2007 hebben wij opgenomen in bijlage 4. Hieronder geven wij een overzicht van de belangrijkste activiteiten die wij willen voortzetten.

Op het gebied van **innovatie en kenniseconomie** hebben wij gezamenlijk met onze regionale partners de Taskforce Innovatie Regio Utrecht opgericht. Deze taskforce is gericht op de uitvoering van concrete projecten die het innovatievermogen van het Utrechtse bedrijfsleven verbeteren. In de aankomende periode willen wij, na een grondige evaluatie van de resultaten, bezien hoe wij de TFI een meer structureel karakter kunnen geven. Uitgangspunt daarbij is dat de TFI zo min mogelijk afhankelijk moet zijn van structurele bijdragen van de overheid. Verder hebben wij met de kennisinstellingen op de Uithof en met de gemeente Utrecht gewerkt aan plannen, inclusief financiering, voor de ontwikkeling van een Science Park. De aankomende periode willen wij de plannen omzetten in concrete ontwikkelingen, en het Science Park verder uitbouwen.

Onze inspanningen met betrekking tot **acquisitie van kennisintensieve bedrijven** hebben geresulteerd in 30 nieuwe investeringsprojecten. In totaal zijn hiermee ca. 600 nieuwe arbeidsplaatsen gerealiseerd. Wij willen deze inspanningen de komende jaren versterken, en daarbij meer focus leggen op de speerpuntsectoren voor de regio (zie hoofdstuk 7).

Om de **kwaliteit van het vestigingsmilieu** voor bedrijven te verbeteren, hebben we de afgelopen jaren sterk ingezet op de herstructurering van bedrijventerreinen. Daarbij is gebruik gemaakt van subsidies van het rijk, aangevuld met provinciale middelen. Vanaf 2004, toen het rijk geen algemene subsidieregeling meer bood voor herstructurering, hebben wij onze ambities voortgezet met een impuls van € 5 miljoen. In totaal 750 ha bedrijventerreinen is of wordt nu aangepakt. In de aankomende periode willen wij werken aan de nog resterende opgave van 500 ha, veelal kleinere bedrijventerreinen. Onze inspanningen op het gebied van duurzame bedrijventerreinen willen wij eerst evalueren, alvorens een beslissing te nemen over het vervolg.

Om de situatie op de **arbeidsmarkt** te verbeteren, zijn verschillende innovatieve arbeidsmarktprojecten ondersteund. De projecten kenmerkten zich vooral door een vraaggerichte benadering en zijn vooral geconcentreerd rond thema's als jeugd, onderwijs en techniek. Voorbeelden van dergelijke projecten zijn het MKB-Leerbanenproject, Switchboard Techniek en het Techniekgilde.

Economische ontwikkeling en de rol van de provincie

Economische ontwikkelingen worden vooral bepaald door internationale conjunctuurschommelingen en door het samenspel van bedrijven, werknemers, consumenten en (kennis)instellingen. De provincie kan hieraan een positieve bijdrage leveren door de juiste randvoorwaarden te scheppen op ruimtelijk gebied en op het gebied van bereikbaarheid. Daarnaast kan de provincie gewenste ontwikkelingen *stimuleren*, bijvoorbeeld door het verstrekken van subsidies, gerichte voorlichting, en het bijeen brengen van partijen. Verder vervult de provincie Utrecht vaak een *regierol* bij het realiseren van economische doelstellingen. Voorbeelden zijn de realisering van het Science Park Utrecht, de totstandkoming van de Taskforce Innovatie, en de herstructurering van bedrijventerreinen.

Bij de uitvoering van ons economisch beleid is samenwerking essentieel. Wij zullen, net als in de afgelopen jaren, actief blijven samenwerken met bedrijven, kennisinstellingen, gemeenten, kamers van koophandel en andere intermediaire organisaties. Om samenwerking op het gebied van innovatie te bevorderen, is de Taskforce Innovatie Regio Utrecht (TFI) opgericht. Wij streven ernaar deze samenwerking in de komende jaren te continueren en intensiveren.

5 Vernieuwen met kennis en creativiteit

Inleiding

In de moderne economie is kennis de belangrijkste productiefactor. Een kennisintensieve economie betekent meerwaarde creëren op een slimme en efficiënte manier. Het brengt een hoge arbeidsproductiviteit met zich mee, en daarmee meer welvaart voor de burgers. Ook vormt kennisintensieve bedrijvigheid meestal een relatief lage belasting voor het milieu. Niet voor niets heeft de Europese Unie de transformatie naar een kennisintensieve economie hoog op de agenda staan. Ook de Nederlandse overheid spant zich in om kennis en innovatie te bevorderen, bijvoorbeeld via het gebiedsgerichte ontwikkelingsprogramma Pieken in de Delta. Voor de provincie Utrecht is kennisintensieve bedrijvigheid extra belangrijk. Utrecht heeft namelijk een relatief hoog opgeleide beroepsbevolking, die uitstekend aansluit bij de vraag naar arbeid van kennisintensieve bedrijven.

Ambitie 1: Wij willen de ontwikkeling van een kennisintensieve en creatieve economie bevorderen door kennis en creativiteit meer te benutten, en door innovatie bij bedrijven te stimuleren. Wij beogen hiermee een duurzame economische ontwikkeling.

Van kennis naar waarde

De basisvoorwaarden voor een bloeiende kenniseconomie zijn in Utrecht aanwezig. Het hoge opleidingsniveau van de bevolking is al genoemd, maar ook de grote dichtheid aan kennisinstellingen en de aanwezigheid van veel kennisintensieve bedrijven zijn belangrijke succesfactoren. Wel blijkt dat de kennis die de instellingen genereren, nog niet altijd leidt tot nieuwe economische activiteit. Met andere woorden: er wordt veel kennis gegenereerd, maar de omzetting van die kennis in economische waarde kan nog worden verbeterd. Er lijkt sprake te zijn van een kloof tussen de wereld van de wetenschap en die van het bedrijfsleven. Hetzelfde geldt voor de interactie tussen bedrijven enerzijds en kunstenaars en andere creatieve geesten anderzijds. Ook hier ligt een uitdaging om de economische potenties van creativiteit beter te benutten dan tot nu toe het geval is. Deze uitdaging wordt ook in het rijksbeleid onderkend¹⁰.

Met de start van het Science Park op de Uithof is een belangrijke stap gezet om de samenwerking tussen kennisinstellingen en (startende en al langer bestaande) bedrijven te verbeteren. Deze resultaten willen wij in de aankomende periode verder uitbouwen. Hierbij blijven wij nauw samenwerken met de partners met wie wij het Science Park gezamenlijk hebben ontwikkeld: de Universiteit Utrecht, de Hogeschool Utrecht, het Universitair Medisch Centrum, en de gemeente Utrecht.

Voor het benutten van de economische potenties van cultuur en creativiteit staan wij nog aan het begin van een interessante ontwikkeling. Door middel van een programma Cultuur & Economie willen wij uitwisseling tussen bedrijven en kunstenaars bevorderen. Het mes snijdt hierbij aan twee kanten. De bedrijven zijn gebaat bij creativiteit die hen helpt om op vernieuwende wijze tegen de eigen organisatie en de omgeving aan te kijken. De kunstenaars op hun beurt kunnen van bedrijven leren om met een “economische” blik naar de eigen competenties en producten te kijken. Dit moet leiden tot een betere economische benutting van de eigen creativiteit. Wij willen bijdragen aan deze ontwikkeling door het creëren van plekken waar cultuur en bedrijvigheid elkaar kunnen ontmoeten (creatieve hotspots), het bevorderen van cultuurtoerisme en door het stimuleren van culturele evenementen. Bij creatieve hotspots denken wij onder andere aan het inzetten van het concept van fablabs (zie kader).

¹⁰ Beleidsbrief “Ons creatieve vermogen”, Ministerie van EZ en Ministerie van OC&W, 2006

Een fablab, een samentrekking van Fabrication Laboratory, is een fysieke ruimte die is ingericht voor het vervaardigen van prototypes van nieuwe producten. In zo'n fablab kunnen ontwerpers en kunstenaars hun ontwerpen daadwerkelijk laten produceren op machines, die bediend worden door professionals. Het verbindt dus de kunstenaars en ontwerpers met de "maakindustrie". Dit leidt voor de betrokken maakbedrijven tot mogelijke nieuwe producten (innovatie) en voor de ontwerpers / kunstenaars tot mogelijke vermarkting van hun idee. Het concept fablab is ontleend aan het gelijknamige concept van het Massachusetts Institute of Technology (MIT) in Boston, USA.

Voor de Utrechtse regio vinden we het grootste potentieel op het gebied van innovatie bij het midden- en kleinbedrijf (MBK). Juist in dit segment vinden we bedrijven die vaak volledig draaien om (of zelfs zijn opgericht voor) een bepaald nieuw product. Anderzijds is het voor MKB ondernemers vaak lastig om, naast het ondernemen, structureel tijd vrij te maken voor vernieuwing. Er is dan ook bij datzelfde MKB nog een grote winst te behalen.

Stimuleren van innovatie

Ook bij het bedrijfsleven zelf kan innovatie prominenter op de agenda worden gezet. Daarbij gaat het niet alleen om technologische doorbraken, maar ook om verbeteringen in processen en organisaties. Juist in de zakelijke dienstverlening zijn dit soort pragmatische innovaties belangrijk om bedrijven gezond en toekomstbestendig te houden. De Taskforce Innovatie Regio Utrecht (TFI) is in 2005 opgericht om bedrijven te helpen innoveren en om verbindingen tot stand te brengen tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven. Via het stimuleringsfonds en afspraken met de regionale partners hebben wij de financiering van de TFI tot begin 2009 veilig gesteld.

Ons innovatiebeleid wordt primair uitgevoerd door de TFI. In de aankomende periode zullen wij de resultaten van de TFI evalueren. Uitgaande van een positieve uitkomst, zullen wij in overleg met de andere betrokken partners binnen de TFI nagaan hoe de TFI na 2009 een meer structureel karakter kan krijgen. Ons uitgangspunt daarbij is dat de TFI, of haar opvolger, uiteindelijk zelfstandig kan opereren, zonder afhankelijk te zijn van *structurele* bijdragen van de provincie. In een dergelijke constructie kan de TFI zichzelf financieren door het uitvoeren van betaalde opdrachten (o.a. in opdracht van de provincie).

Bijzondere aandacht verdient innovatie in de "maakindustrie". In bedrijfssectoren waarbij productie van fysieke goederen centraal staat, is de afgelopen jaren veel werkgelegenheid uit Nederland verplaatst naar landen waar de loonkosten lager zijn. Als gevolg van de toenemende internationalisering van de economie vestigen bedrijven en bedrijfsonderdelen zich steeds vaker daar waar de kosten laag zijn en de toegevoegde waarde hoog is. Innovatie draagt bij aan een hoge toegevoegde waarde, waardoor de relatief hogere loonkosten veelal kunnen worden terugverdiend.

Wij willen innovatie in de maakindustrie de komende jaren extra stimuleren. Wij zullen daarbij vooral inzetten op het stimuleren van duurzame contacten tussen "maakbedrijven" enerzijds, en toeleveranciers en afnemers anderzijds. Met als doel om tot innovaties te komen in de totale productketen. Ook willen wij, door middel van het al eerder genoemde programma cultuur en economie, innovaties stimuleren door het in contact brengen van productontwerpers en "maakbedrijven". Hierbij zullen wij eveneens het concept van *fablabs* (zie boven) inzetten. Zo leggen wij de verbinding tussen onze inspanningen op het gebied van kennis en creativiteit en de maakindustrie.

Breedband als motor voor innovatie en verbetering van maatschappelijke dienstverlening

Innovatie betekent ook kansen benutten die bestaande technologieën bieden. Zo biedt breedbandtechnologie mogelijkheden om compleet nieuwe diensten te ontwikkelen, of bestaande diensten op een meer efficiënte manier aan te bieden. Reden waarom wij de aanwezigheid en benutting van breedband infrastructuur zien als een belangrijk middel om de kenniseconomie te versterken. Maar breedband biedt niet alleen in economisch opzicht nieuwe kansen: ook op het gebied van veiligheid, gezondheidszorg, cultuuraanbod en tal van andere terreinen maakt de beschikbaarheid van breedband vernieuwing mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan camerabewaking (veiligheid), online diagnosestelling door artsen (gezondheidszorg) of het verspreiden van beeld en geluid bij culturele evenementen via hoogwaardige internetverbindingen (cultuur).

De basisinfrastructuur voor breedband is in de provincie ruim voor handen. Deze toppositie vertaalt zich echter niet in de benutting van de infrastructuur en de ontwikkeling van nieuwe diensten. Oorzaak is vooral dat er nog weinig aftakkingen van de hoofdverbindingen naar de “meterkast” van bedrijven, woningen en instellingen gaan. Zolang er weinig aansluitingen zijn op hoogwaardige breedbandinfrastructuur wordt het innovatiepotentieel van breedbanddiensten onvoldoende benut. Anderzijds bestaat er door het ontbreken van vernieuwende breedbanddiensten geen behoefte om te investeren in breedbandaansluitingen. Dit wordt ook wel de *breedbandimpasse* genoemd. Deze impasse staat een snelle ontwikkeling van breedband in de weg, terwijl dit wel een belangrijke vestigingsfactor is voor (internationale) kennisintensieve bedrijven.

Voor het helpen doorbreken van de breedbandimpasse hebben wij eind 2006 het programma “Breedbandimpuls Utrecht” gelanceerd. Dit programma, met een looptijd van twee jaar (2007 – 2008), richt zich op 3 speerpunten:

- Bundelen van de vraag naar breedbandverbindingen (met focus op maatschappelijke instellingen en MKB) om investeringen door marktpartijen in infrastructuur aantrekkelijker te maken
- Koppelen van verschillende bestaande breedband netwerken om het bereik en daarmee de impact van nieuwe en bestaande diensten te maximaliseren
- Stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe maatschappelijke diensten gebaseerd op breedband technologie

In 2008 willen wij het programma Breedbandimpuls Utrecht evalueren om te bezien of continuering (en eventueel versterking) wenselijk is.

6 Kwaliteit versus kwantiteit: ruimtelijk economisch beleid

Inleiding

Voor een gezonde regionale economie is het noodzakelijk om talent aan de regio te binden. Talent in de vorm van bedrijven en instellingen, maar ook in de vorm van individuele burgers. Een aantrekkelijk milieu om in te wonen en te werken is dan ook een basisvereiste. In de Economische Strategie Randstad¹¹ worden de volgende prioriteiten benoemd:

- Onderlinge bereikbaarheid van de economische centra in de Randstad, o.a. door optimale benutting van infrastructuur en ontvlechting van verkeersstromen
- Herstructurering van bedrijventerreinen, verbeterde ontsluiting van bedrijventerreinen
- Concentratie van kantoorlocaties op centraal gelegen knooppunten
- Meer differentiatie en selectiviteit in kantoorlocaties
- Inzetten op gedifferentieerde woonmilieus

Ambitie 2: Wij willen de kwaliteit van ons vestigingsmilieu verder verbeteren en voldoende diversiteit aan vestigingsmilieus bieden die aansluit op de diverse wensen van bedrijven.

In de provincie Utrecht blijven wij, net als voorheen, selectief bij het aantrekken en huisvesten van nieuwe bedrijvigheid. Ons ruimtelijk economisch beleid zal zich primair blijven richten op accommodatie van het al in Utrecht aanwezige bedrijfsleven, en het faciliteren van de groei van deze bedrijven. Bij het actief aantrekken van nieuwe bedrijvigheid richten wij ons op kennisintensieve bedrijvigheid die wat betreft hun ruimtebeslag passen binnen de provincie Utrecht.

Kwantiteit: nieuwe werklocaties

De locaties voor nieuwe bedrijventerreinen en andere werklocaties hebben wij vastgesteld in het Streekplan 2005 – 2015. Realisatie van de opgave aan nieuwe locaties is primair de verantwoordelijkheid van gemeenten. Waar bovenlokale belangen in het spel zijn, of bij mogelijke knelpunten, zullen wij zo nodig regisserend en stimulerend optreden.

In de NV Utrecht is een uitwerking gemaakt van de uitgangspunten zoals die in randstadverband ontwikkeld zijn. De NV Utrecht is hierbij voor de korte termijn gericht op een kwalitatieve invulling van concrete toplocaties in de steden Utrecht, Amersfoort en Hilversum. Ook wordt binnen de NV Utrecht gekeken naar de periode 2015-2030 om voldoende ruimte voor economische groei in de toekomst te waarborgen. De komende tijd worden hierbij, in aanvulling op de landelijk cijfers van de bedrijfslocatiemonitor, regionale berekeningen gemaakt om goed inzicht te krijgen in de behoefte. Voor bedrijventerreinen wordt nu uitgegaan van een behoefte van 580 ha voor de periode 2015-2030. Verwacht wordt dat dit na een zorgvuldige analyse van de regionale situatie mogelijk wat naar beneden kan worden bijgesteld. Tevens gaan we onderzoeken of het nodig is om opnieuw een direct uitgifbare “ijzeren voorraad” in te voeren in onze planning, omdat in de Utrechtse regio blijkt dat veel bedrijventerreinen veel later dan verwacht of zelfs helemaal niet op de markt komen in de daarvoor bestemde periode.

Kwaliteitsimpuls voor bestaande en nieuwe werklocaties

Kwaliteit is een van de centrale thema's van dit economisch beleidsplan. In het ruimtelijk economisch beleid manifesteert zich dit door het continu verbeteren van de kwaliteit van werklocaties. Daarbij gaat

¹¹ *Economische Strategie Randstad*, Regio Randstad, juni 2004

het om de ruimtelijke kwaliteit in de directe omgeving van bedrijven, maar ook om het toekomstbestendig maken en houden van terreinen en bedrijfspanden.

Ons beleid om herstructurering van verouderde bedrijventerreinen te stimuleren, waarbij wij nauw samenwerken met gemeenten, is in de afgelopen jaren succesvol gebleken. Nog steeds is er echter een opgave aan te herstructureren bedrijventerreinen binnen de provincie Utrecht. Wij willen het herstructureringsprogramma de komende jaren dan ook voortzetten. Daarbij hebben we ons tot nu toe uitsluitend gericht op investeringen in de openbare ruimte. Een mogelijke uitbreiding op ons herstructureringsprogramma is het stimuleren van investeringen in de kwaliteit van individuele panden op te herstructureren terreinen (herstructurering+). Wij bekijken in hoeverre het mogelijk is om hierin een rol te spelen.

Het blijft belangrijk dat bedrijventerreinen zodanig worden aangelegd of geherstructureerd dat de functionaliteit ook in de toekomst gewaarborgd blijft. Het gaat daarbij zowel om duurzaamheid op het gebied van energie en milieu als om duurzaamheid qua functionaliteit (veiligheid, functionaliteit van de bebouwing, etc.). Hieraan dragen wij bij door het stimuleren van zorgvuldig ruimtegebruik, parkmanagement, en ruimtelijke kwaliteit. Het programma “Duurzame Bedrijventerreinen” gaan wij eind 2007 evalueren. Op basis van deze evaluatie besluiten wij hoe we met dit thema verder gaan. Via het Streekplan 2005-2015 is reeds besloten om binnen de provincie een integraal “kennisteam werklocaties” op te richten. Dit kennisteam is inmiddels opgericht en neemt een belangrijk deel van deze uitgangspunten mee in haar werkzaamheden.

Verder vinden wij het belangrijk dat er een goede aansluiting is van bedrijventerreinen met de nabije (woon) omgeving. Vooral wat grotere bedrijven kunnen een behoorlijke (negatieve) impact op de omgeving hebben en dat willen we voorkomen. De komende tijd willen we door het uitvoeren van pilots bekijken of het mogelijk is om bedrijvenlocaties te combineren met recreatieve voorzieningen voor bewoners en een goede inpassing ten opzichte van de omgeving (groen, water, architectuur etc.). Tevens willen we hierbij onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor dubbel grondgebruik ten behoeve van de bedrijven maar ook ten behoeve van de omgeving zoals gedeelde parkeervoorzieningen of sociaal-culturele voorzieningen.

Als onderdeel van het eerder genoemde kennisteam werklocaties is een adviesteam detailhandel actief. Dit adviesteam, waarin ook deskundigen van buiten de provincie actief zijn, adviseert gemeenten bij vraagstukken op het gebied van detailhandel. Uitgangspunt hierbij is de provinciale visie detailhandel¹².

Op de kantorenmarkt is momenteel sprake van grote leegstand. Binnen de provincie Utrecht zijn de verschillen tussen gemeenten groot. Op een aantal plekken is sprake van structurele leegstand die ook ten tijde van economische bloei niet meer zal worden opgevuld. In een provincie waar de ruimte voor kantoren en bedrijven schaars is, kunnen wij ons dit niet permitteren. Kunnen we ervoor zorgen dat hergebruik van oudere kantoorpanden aantrekkelijker wordt? Moet er in de kwaliteit van de kantoren worden geïnvesteerd? Of moeten sommige locaties worden getransformeerd tot andere bestemmingen? Wij willen een visie opstellen over de wijze waarop we met deze ruimte moeten omgaan. Daarbij blijven wij uiteraard de uitgangspunten voor de ruimtelijke planning hanteren zoals die zijn vastgelegd in het Streekplan 2005 – 2015. Ook de bestuurlijke afspraken die onlangs in BRU verband tussen gemeenten zijn gemaakt, en de beleidsuitgangspunten van individuele gemeenten, zullen wij zo mogelijk betrekken bij het opstellen van deze kantorenvisie.

¹² Provinciale visie detailhandel, Provincie Utrecht, 2003

Uit onlangs verschenen rapporten en ook vanuit het landelijk economisch beleid blijkt een grote interesse voor de discussie over hoe wij met onze ruimte omgaan. Als provincie willen wij een constructieve bijdrage aan deze discussie leveren. Zo willen wij creativiteit bij het ontwerpen van bedrijfspanden stimuleren. Ter inspiratie hebben wij het voorbeeldenboek “Architectuur op Bedrijventerreinen” uitgebracht. Wij willen de discussie over “mooi” en “lelijk” in dit verband de komende jaren verder stimuleren.

Meer diversiteit in werklocaties

In lijn met de economische visie voor de Randstad en de prioriteiten voor de Noordvleugel, willen wij werken aan een meer gedifferentieerd aanbod van werklocaties. Dit betekent dat we ruimte willen bieden voor kantoren en bedrijven in verschillende milieus. Hierbij denken we bijvoorbeeld ook aan combinaties van wonen en werken.

Met name voor bedrijvigheid uit de zwaardere milieucategorieën (met name categorie 4 en 5) is uitbreiding of verhuizing vaak lastig. Wij willen in overleg met gemeenten en het ministerie van VROM onderzoeken of het wenselijk en haalbaar is om bij te dragen in de kosten voor verplaatsing van dit soort bedrijven binnen de provincie. Hiermee kunnen we ondermeer het vestigingsklimaat voor de maakindustrie in de provincie Utrecht en het woon- en leefklimaat voor de Utrechtse burgers verbeteren.

Transport van goederen van en naar bedrijven via het water ontlast het wegennet. Bovendien is voor bepaalde goederen, zoals zand, grint en bouwmaterialen, vervoer over water de meest voor de hand liggende vorm van vervoer. Het aantal bedrijventerreinen dat aan een vaarweg gelegen is, is in de provincie echter beperkt: Isselt (Amersfoort), Lage Weide (Utrecht), en in de toekomst het Klooster (Nieuwegein) zijn de belangrijkste voorbeelden. Wij willen deze locaties dan ook zoveel mogelijk reserveren voor watergebonden bedrijvigheid.

Bereikbaarheid

Vraag een ondernemer naar het grootste knelpunt voor de verdere economische ontwikkeling van midden Nederland, en het antwoord luidt vaak: bereikbaarheid. Ons wegennet is de laatste jaren verder dichtgeslibd. Aangezien de provincie Utrecht een belangrijke schakel vormt in de verbindingen tussen de Randstad en het (Europese) achterland, is de economische schade niet alleen voor onze provincie, maar voor heel Nederland groot.

Top 5 duurste files van Nederland, met economische schade op jaarbasis:

1.	<i>A2 Ring Eindhoven</i>	<i>€ 54 mln</i>
2.	<i>A2 Oudenrijn – Everdingen</i>	<i>€ 43 mln</i>
3.	<i>A2 Holendrecht – Oudenrijn</i>	<i>€ 29 mln</i>
4.	<i>A16 Rotterdam – Antwerpen</i>	<i>€ 25 mln</i>
5.	<i>A12 Gouda – Oudenrijn</i>	<i>€ 21 mln</i>

Schade berekend als lengte X duur X reistijdkosten in 2004

Bron: AVV, Adviesdienst Verkeer en Vervoer

Onlangs hebben wij met het Rijk een akkoord gesloten over een investering van € 1,8 tot € 3,1 miljard in de verbetering van de infrastructuur in onze regio. In het Strategisch Mobiliteitsplan provincie Utrecht¹³ (SMPU) worden de belangrijkste maatregelen benoemd om de bereikbaarheid te verbeteren. Voor de kortere termijn (tot 2015) willen wij de belangrijkste knelpunten op het gebied van mobiliteit

¹³ *Strategisch mobiliteitsplan provincie Utrecht*, Provincie Utrecht, 2007

in relatie tot economische ontwikkeling aanpakken. Daarbij denken wij niet alleen aan bereikbaarheid per auto, maar ook via het openbaar vervoer.

In het kader van de ruimtelijk economische ontwikkeling binnen de NV Utrecht willen wij de relatie tussen mobiliteit en economie meer benadrukken. Voor de langere termijn (tot 2030 en verder) is het lastig om de behoeften op het gebied van mobiliteit voor de verdere economische ontwikkeling aan te geven. Waar mogelijk willen wij algemene ontwikkelingsrichtingen schetsen op basis waarvan (voorlopige) toekomstige beslissingen over investeringen in infrastructuur kunnen worden genomen.

Wij willen bijdragen aan een lagere verkeersintensiteit op het wegennet door het zoveel mogelijk verschuiven van goederenvervoer van de weg naar vervoer via water en spoor (multimodaal goederenvervoer). Daartoe willen wij het concept “blue ports”, een netwerk van binnenhavens, onderzoeken en zo mogelijk uitwerken. Het aantal locaties dat in aanmerking komt voor ontwikkeling van een binnenhaven is schaars, en valt samen met de genoemde locaties voor watergebonden bedrijvigheid. Dit onderstreept extra het belang van de regionale binnenhavens binnen het totale goederenvervoernetwerk in de provincie.

7 Meer ondernemen, anders ondernemen

Inleiding

Bedrijven zijn de pijler onder de regionale economie. Zij zorgen voor inkomsten en werkgelegenheid en daarmee voor welvaart. De Nederlandse economische ontwikkeling steekt over de langere termijn positief af ten opzichte van andere West Europese landen. Utrecht is nog steeds een aantrekkelijke vestigingslocatie voor bedrijven, vanwege de centrale ligging, het goede leefklimaat, en de krachtige economie op lange termijn. Voor internationale hoofdkantoren is de gunstige ligging ten opzichte van Schiphol van essentieel belang. Recent is de reistijd per trein tussen Schiphol en hartje Utrecht bekort tot 33 minuten. Al deze potenties moeten we ten volle benutten.

Ambitie 3: Wij willen nieuwe bedrijven aantrekken en bestaande bedrijven binden die passen bij het economisch profiel van de provincie Utrecht. De meest kansrijke sectoren zijn de gaming, de zakelijke dienstverlening, het zakelijk toerisme, en de medische sector en life sciences.

Meer ondernemen

Onder “meer ondernemen” verstaan wij het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid die past bij het (economisch en ruimtelijk) profiel van de provincie Utrecht, en het scheppen van randvoorwaarden om deze bedrijvigheid aan te trekken. Het regionaal economisch beleid van het rijk gaat uit van specialisatie van regio’s in bedrijfssectoren die van nature kansrijk zijn voor de regio. Voor de Noordvleugel van de Randstad, waartoe de provincie Utrecht grotendeels behoort, zijn vooral de zakelijke dienstverlening, de creatieve industrie en multimedia, en het zakelijk toerisme als speerpunten benoemd. Hierbinnen is de provincie Utrecht vooral gespecialiseerd in *gaming* (op het snijvlak van creatief / multimedia en zakelijke dienstverlening) en zakelijk toerisme. Daarnaast zien wij, in het verlengde van de life sciences sector, kansen voor bedrijvigheid in het medisch cluster.

Op het gebied van de gaming industrie is er in Utrecht een sterke kennisbasis. Zo kent de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, als een van de eerste onderwijsinstellingen in Nederland, een opleiding tot *game developer*. Ook is recentelijk het *Center for Advanced Gaming and Simulation* opgericht, een samenwerkingsverband van Universiteit Utrecht, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, en TNO. Voortbordurend op deze kennisbasis willen wij ook de ontwikkeling van meer bedrijvigheid op het gebied van gaming stimuleren door gerichte acquisitie, het promoten van de regio als “epicentrum van de gaming” en het stimuleren van studenten en onderzoekers tot het starten van nieuwe bedrijven.

De gaming industrie is de bedrijfstak die zich bezig houdt met het ontwikkelen van technologie voor computersimulaties. Hiertoe behoren computerspellen (games), maar bijvoorbeeld ook simulatiesoftware die gebruikt wordt voor rampenoefeningen of voor het opleiden van chirurgen en piloten. De bedrijfstak biedt werk aan een scala van professionals: computerprogrammeurs, grafisch ontwerpers, kunstenaars, etc. Momenteel gaat in deze bedrijfstak wereldwijd een bedrag van naar schatting ca. € 30 miljard dollar om, en de sector is sterk groeiende.

Ook bedrijvigheid die zich richt op gezondheidszorg is in Utrecht sterk vertegenwoordigd. Mede als gevolg van de vergrijzing zal deze sector in Nederland de komende jaren nog sterk groeien. Op basis van haar uitgangspositie moet de provincie Utrecht in economisch opzicht maximaal van deze groei kunnen profiteren. Wij willen dan ook een programma “Gezondheidseconomie” uitwerken om de randvoorwaarden voor deze sectoren verder te verbeteren en het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid in deze sectoren te ondersteunen.

Utrecht heeft een goede uitgangspositie voor de verdere uitbouw van toerisme. Wij willen Utrecht verder profileren als bestemming voor zakelijk toerisme. De centrale ligging (het grootste deel van zakelijk Nederland ligt binnen anderhalf uur reisafstand) en de goede accommodaties (o.a. Jaarbeurs en De Flint) dragen hieraan bij. Ook andere vormen van toerisme willen wij bevorderen vanwege de economische potenties. Wij denken dan bijvoorbeeld aan verblijfsrecreatie op de Utrechtse Heuvelrug, en aan cultuurtoerisme. Dit sluit aan bij de ambities en acties die beschreven staan in ons Actieplan Recreatie en Toerisme.

Naast de genoemde kansrijke sectoren oefent de provincie Utrecht als vestigingsregio ook een grote aantrekkingskracht uit op specifieke typen van bedrijfsactiviteiten, dwars door de sectoren heen. Onze propositie is vooral sterk voor nationale hoofdkantoren van grote ondernemingen, en voor marketing & sales activiteiten van (met name Amerikaanse en Aziatische) bedrijven die de Nederlandse en West-Europese markt willen bedienen. Onze acquisitie-inspanningen zullen zich, naast de kansrijke bedrijfssectoren, toespitsen op deze bedrijfsactiviteiten.

Al geruime tijd onderhoudt de provincie Utrecht vriendschappelijke betrekkingen met de Chinese provincie Guangdong. Met enige regelmaat worden inkomende en uitgaande handelsmissies georganiseerd, met name voor het MKB. Daarnaast vestigen zich de laatste jaren steeds meer bedrijven uit China en andere Aziatische landen in de provincie Utrecht. Dit zorgt voor nieuwe werkgelegenheid en economische activiteit. Wij willen daarom deze internationale betrekkingen de komende jaren verder benutten en intensiveren. Daarbij willen we bovendien bekijken of wij in dit kader gezamenlijk kunnen optrekken met de gemeenten Utrecht en Amersfoort, waar zich het merendeel van de Aziatische bedrijven in de provincie vestigt.

Anders ondernemen

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat bedrijven in de provincie Utrecht achter lopen als het gaat om het aandeel in hun omzet dat zij met export verdienen¹⁴. De achtergronden hiervan willen wij zo snel mogelijk onderzoeken. Aan de hand van de uitkomsten zullen wij zo nodig maatregelen nemen om het bedrijfsleven te stimuleren meer te exporteren. Daarbij willen wij gebruik maken van expertise van de Kamers van Koophandel bij het begeleiden van bedrijven op exportgebied. Ook zullen wij onze internationale contacten, o.a. in de Chinese provincie Guangdong, blijven aanwenden om het Utrechtse bedrijfsleven op weg te helpen op nieuwe markten. Hierbij denken wij bijvoorbeeld aan het organiseren van of deelnemen aan inkomende en uitgaande handelsmissies.

Het thema maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) staat momenteel sterk in de belangstelling. Het gaat daarbij om ondernemen met aandacht voor *people, planet* en *profit*. Door gerichte voorlichting en bemiddeling willen wij het kennisniveau over MVO bij het Utrechtse bedrijfsleven vergroten. Verder willen wij bedrijven die op het gebied van MVO model kunnen staan, belonen door het regelmatig uitreiken van een “MVO prijs”. Daarbij willen wij nauw samenwerken met andere overheden en instanties die zicht met dit onderwerp bezighouden, om overlap van activiteiten te voorkomen en zoveel mogelijk synergie te bereiken. Zo stimuleren wij vanuit onze Sociale Agenda al maatschappelijke betrokkenheid van ondernemers.

Een onderdeel van MVO is het omgaan met schaarse energiebronnen. Gebruik van fossiele brandstoffen leidt tot uitstoot van kooldioxide en daarmee tot ongewenste klimaatveranderingen. Bovendien heeft het een negatief effect op de luchtkwaliteit. Dat laatste is niet alleen een milieuprobleem, maar ook een economisch probleem. Mede door steeds strengere richtlijnen op het

¹⁴ MKB regionaal bekeken, EIM, 2006

gebied van luchtkwaliteit wordt de voortgang van infrastructurele projecten die van belang zijn voor de economie bedreigd. Daarnaast remmen de hoge olieprijsen momenteel de economische groei. Wij willen daarom maatregelen bij bedrijven stimuleren die leiden tot energiebesparing en /of tot het gebruik van schone energiebronnen. Dit sluit aan bij de doelstellingen uit ons milieubeleidsplan¹⁵, maar ook bij onze doelstelling om innovatie in het bedrijfsleven te bevorderen.

Regiopromotie en evenementenbeleid

Om nieuwe bedrijvigheid aan te trekken die past in het economische profiel van de provincie, en om bestaande bedrijvigheid blijvend aan de provincie te binden, is het van belang om het profiel goed voor het voetlicht te brengen. Het profiel van Utrecht kenmerkt zich door begrippen als creatief, kennisintensief, en aantrekkelijk leefklimaat. Samen met gemeenten en andere partijen willen wij dit profiel verder uitwerken om het vervolgens gezamenlijk te kunnen promoten.

Nieuwe en bestaande evenementen kunnen, meer dan nu het geval is, bijdragen aan het promoten van het Utrechtse profiel. Denk bijvoorbeeld aan culturele evenementen als het Festival Oude Muziek (Utrecht), Utrecht Manifest, of de Proef (Amersfoort), die een speciale aantrekkingskracht hebben op de “creatieve klasse”. Maar ook grootschaliger evenementen, zoals in het verleden het WK jeugd voetbal en mogelijk in 2009 de *Grand Depart* (proloog en eerste etappe) van de Tour de France, bieden een uitgelezen mogelijkheid om de regio te promoten. Wij willen selectief maar ook actief dergelijke evenementen aantrekken voor de provincie, en de promotionele waarde ervan optimaal benutten. Het stimuleren van evenementen is een ambitie die ook verwoord is in ons Actieplan Recreatie en Toerisme. Ook de rijke cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten van de provincie Utrecht willen wij actief promoten. Deze kwaliteiten dragen bij aan het leefklimaat, en daarmee ook aan het vestigingsklimaat voor bedrijven. Verder vormen deze kwaliteiten een belangrijke toeristische trekpleister.

Zowel op het gebied van acquisitie van bedrijven als bij de regiopromotie zijn er veel verschillende partijen die activiteiten ontplooiën. Wij willen samenwerking op dit gebied bevorderen, en voorkomen dat activiteiten teveel versnipperd plaatsvinden.

Geen overbodige regels, heldere procedures

Het terugdringen van de administratieve lasten voor burgers en bedrijven staat sterk in de belangstelling. Ook de provincies werken aan een inventarisatie van hun regelgeving, met als doel om waar mogelijk de bureaucratie te verminderen. Overbodige of onnodig zware regelgeving kan een rem vormen op de ontwikkeling van ondernemerschap. Ook onheldere of onnodig lange procedures bij contacten tussen bedrijfsleven en overheid doen afbreuk aan het ondernemersklimaat. Wij blijven daarom kritisch kijken naar onze eigen regelgeving en de wijze waarop deze wordt uitgevoerd, om de administratieve lasten zoveel mogelijk te beperken. Ook willen wij bedrijven, brancheverenigingen en andere vertegenwoordigers van het bedrijfsleven uitnodigen om met voorstellen te komen die bijdragen aan reductie van de administratieve lasten.

¹⁵ *Provinciaal Milieubeleidsplan 2004 – 2008*, Provincie Utrecht, 2004

8 Aan de slag met jong en oud

De verwachtingen zijn dat de arbeidsmarkt in toenemende mate te kampen krijgt met tekorten aan gekwalificeerd personeel. Verschillende economische sectoren hebben nu al te kampen met tekorten aan personeel (zorg, techniek). Vergroting van het arbeidsaanbod door een betere benutting van het arbeidspotentieel in de provincie kan hiervoor een oplossing bieden

Ambitie 4: Wij willen een betere afstemming tussen onderwijs en de regionale arbeidsmarkt en een betere benutting van het arbeidspotentieel in kwantitatief en kwalitatief opzicht.

De provincie Utrecht kent al een hoge participatiegraad en een hoog opleidingsniveau van de bevolking. Samen met het bedrijfsleven willen we het beleid vooral richten op het versterken van de “flanken” van het arbeidsaanbod; de ouderen en de jeugd. Het gaat om concrete projecten die aansluiten bij de vraag van het bedrijfsleven en de kwaliteiten van de doelgroepen.

Vergroting van het arbeidsaanbod willen wij o.a. bereiken door het langer participeren van ouderen in het arbeidsproces, herintreden van mensen met een WAO-uitkering en het terugdringen van de werkloosheid onder ouderen. Dit vraagt om een vernieuwende aanpak van het bedrijfsleven en in het bijzonder van het MKB (sociale innovatie).

Wij willen ons ook actief inzetten samen met het onderwijs en bedrijfsleven om jongeren een gekwalificeerde opleiding te verzorgen. Nog altijd verlaten veel jongeren het onderwijs zonder startkwalificatie. Deze jongeren zijn afhankelijk van tijdelijk en ongeschoold werk en vaak op latere leeftijd extra kwetsbaar op de arbeidsmarkt. Daarmee ontstaat niet alleen een sociaal probleem, maar ook een economisch knelpunt omdat een belangrijk economische potentieel niet wordt benut. In het kader van de Sociale Agenda zullen wij een programma opstellen dat zicht richt op het voorkomen en terugdringen van voortijdige schooluitval. Acties daarbinnen zijn gericht op een betere voorlichting aan jongeren over beroepsperspectief en arbeidsmarktkansen, betere aansluiting tussen VMBO en MBO en oplossingen voor de stageproblematiek.

Bijlage 1: Overzicht maatschappelijke effecten

In de voorgaande hoofdstukken hebben wij een aantal ambities benoemd. Om de mate waarin deze ambities worden gerealiseerd te kunnen volgen, hebben wij doelstellingen of maatschappelijke effecten benoemd. In de onderstaande tabel vindt u deze maatschappelijke effecten, gekoppeld aan de ambities. In de verschillende deelprogramma's die wij willen uitwerken, zullen wij de maatschappelijke effecten uitwerken in concrete resultaten, en voorstellen doen voor het uitvoeren van nulmetingen en monitoring.

Ambitie	Maatschappelijke effecten
1) Wij willen de ontwikkeling van een kennisintensieve en creatieve economie bevorderen door kennis en creativiteit meer te benutten, en door innovatie bij bedrijven te stimuleren.	1) Aantal studenten en onderzoekers van kennisinstellingen dat een kennisintensief bedrijf start 2) Aantal nieuwe contacten tussen kunstenaars en (maak)bedrijven 3) Toename aantal "creatieve bedrijven" 4) Aantal nieuwe producten, processen of product / marktcombinaties dat wordt gerealiseerd 5) Aantal nieuwe contacten tussen ontwerpers / kunstenaars en maakbedrijven 6) Aantal bedrijven en instellingen dat aangesloten wordt op breedbandinfrastructuur 7) Aantal nieuwe diensten op basis van breedband
2) Wij willen de kwaliteit van ons vestigingsmilieu verder verbeteren en voldoende diversiteit aan vestigingsmilieus bieden die aansluit op de diverse wensen van bedrijven	8) Aantal ha geherstructureerd bedrijventerrein 9) Aantal m ² ruimtewinst door zorgvuldig ruimtegebruik 10) Aantal cat. 4 of 5 bedrijven dat binnen de provincie kan worden herplaatst 11) Aantal ha watergebonden bedrijventerrein dat ontwikkeld wordt
3) Wij willen nieuwe bedrijven aantrekken en bestaande bedrijven binden die passen bij het economisch profiel van de provincie Utrecht. De meest kansrijke sectoren zijn de gaming, de zakelijke dienstverlening, het zakelijk toerisme, en de medische sector en life sciences.	12) Toename aantal vestigingen en arbeidsplaatsen in life sciences en medisch cluster 13) Toename aantal vestigingen en arbeidsplaatsen in gaming 14) Toename aantal vestigingen en arbeidsplaatsen in zakelijk toerisme 15) Aantal evenementen dat voor de provincie kan worden aangetrokken
4) Wij willen een betere afstemming tussen onderwijs en de regionale arbeidsmarkt en een betere benutting van het arbeidspotentieel in kwantitatief en kwalitatief opzicht	16) Reductie aantal jongeren op de arbeidsmarkt zonder startkwalificatie 17) Toename van de arbeidsparticipatie op de Utrechtse arbeidsmarkt

Bijlage 2: Actieprogramma 2007 - 2009

Hieronder geven wij een overzicht van de projecten en programma's die wij in de eerste twee jaar willen opstarten of verder uitwerken. Waar mogelijk hebben wij al concrete resultaten benoemd die wij met de projecten willen behalen. Wij zullen de programma's en projecten in de komende periode verder uitwerken.

Titel	Programma Cultuur & Economie
Korte omschrijving	Vanuit ons economisch beleid en cultuurbeleid werken we aan een programma "Cultuur & Economie". De doelgroep waar dit programma zich op richt is de creatieve klasse. Mensen die in Utrecht wonen, werken of hier een bedrijf hebben en zich op de één of andere manier met creativiteit bezig houden. Door te investeren in projecten voor de creatieve klasse willen we het vestigingsklimaat van de Utrechtse regio voor creatieve en innovatieve bedrijven versterken. Tevens willen we creativiteit en innovatie bij bedrijven bevorderen door de relatie tussen de culturele en de economische sectoren te versterken. Het programma zal minimaal bestaan uit de programma-onderdelen <i>Creatieve Hot Spots</i> en <i>Cultuurtoerisme</i> . Projecten kunnen gaan over fysieke investeringen, activiteiten of onderzoek. Projecten dienen een creatief en vernieuwend karakter te hebben en als voorbeeld te kunnen dienen voor andere, vergelijkbare projecten. De opgedane kennis wordt ter beschikking gesteld aan derden.
Resultaten	Twee uitgewerkte programmalijnen: Creatieve Hot Spots en Cultuurtoerisme. Een afgerond onderzoek van de Universiteit Utrecht (Stadsgeografie) naar de creatieve klasse in het NV Utrecht gebied. Een functionerend FabLab met een daaraan gekoppelde internetsite. In aanvulling hierop nog minstens twee opgestarte projecten binnen de genoemde programmalijnen.
Looptijd	2007 t/m 2011
Samenwerkingspartners	Taskforce Innovatie, Onderwijsinstellingen, Gemeenten, BRU, Ministeries EZ en OC&W, bedrijfsleven, culturele instellingen, Utrecht Toerisme en Recreatie (UTR)
Raakvlakken andere projecten	Taskforce Innovatie, breedband

Titel	Science Park
Korte omschrijving	Ontwikkelen van een Science Park op de Uithof waarbij het omzetten van kennis in maatschappelijke en economische waarde en het bevorderen van startende kennisintensieve bedrijven voorop staat. Dit gebeurt door studenten en onderzoekers coaching en faciliteiten aan te bieden bij het starten van een bedrijf, en bestaande bedrijven de weg te wijzen naar de juiste kennis binnen kennisinstellingen.
Resultaten	<i>Korte termijn (t/m 2009)</i> : jaarlijks ca. 10 spin-offs van de Utrechtse kennisinstellingen; meer kennis en onderzoeksresultaten van de betrokken instellingen wordt economisch en/of maatschappelijk geëxploiteerd. <i>Langere termijn</i> : huisvesting van middelgrote en grotere bedrijven op de Uithof, voor zover er sprake is van een kennisintensief karakter en samenwerking met kennisinstellingen
Looptijd	2007 t/m 2011
Samenwerkingspartners	Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht, Universitair Medisch Centrum Utrecht, Gemeente Utrecht, Taskforce Innovatie, bedrijfsleven
Raakvlakken andere projecten	Taskforce Innovatie, Acquisitie

Titel	Taskforce Innovatie
Korte omschrijving	De Taskforce Innovatie Regio Utrecht (TFI) is in 2005 opgericht om bedrijven te helpen innoveren en om verbindingen tot stand te brengen tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven (met name MKB). In de komende periode zullen de resultaten van de TFI worden geëvalueerd. Op basis hiervan bepalen wij of en hoe de TFI zal worden voortgezet, en welke rol wij daarbij willen spelen.
Resultaten	De resultaten voor de TFI t/m 2009 zijn vastgelegd in het businessplan van de TFI.
Looptijd	De huidige plannen voor de TFI kennen een looptijd tot medio 2009. Doel is te komen tot een aanpak om de inspanningen van de TFI na 2009 te kunnen continueren
Samenwerkingspartners	Kennisinstellingen, Bedrijfsleven, Kamers van Koophandel, Syntens, BRU, gemeenten Utrecht en Amersfoort
Raakvlakken andere projecten	Science Park, Programma Cultuur & Economie

Titel	Breedbandimpuls provincie Utrecht
Korte omschrijving	Doorbreken van de "breedband impasse" door het bevorderen van bundeling van de vraag naar breedband infrastructuur, koppeling van bestaande netwerken, en stimulering van de ontwikkeling van nieuwe diensten. Dit project moet bovendien leiden tot de ontwikkeling en implementatie van nieuwe diensten in diverse maatschappelijke sectoren (o.a. zorg, onderwijs) en bij de provincie zelf.
Resultaten	t/m 2009: 6 vraagbundelingstrajecten, 2 digitale marktplaatsen (koppelpunten tussen netwerken); 5 nieuwe diensten
Looptijd	2007 t/m 2009; daarna eventueel verlenging
Samenwerkingspartners	gemeenten, bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, zorginstellingen, etc.
Raakvlakken andere projecten	Taskforce Innovatie, Duurzame Bedrijventerreinen, Herstructurering

Titel	Herstructurering Bedrijventerreinen +
Korte omschrijving	Door provincie, gemeente en rijk samen is de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in het revitaliseren van verouderde bedrijventerreinen. Een aantal projecten is inmiddels afgerond en een groot aantal is gestart met de revitalisering. Ook de komende jaren is er nog een flink aantal, vooral kleinere bedrijventerreinen, die nog aanpak behoeven. Het gaat hierbij in totaal om ongeveer 500 hectare voor de periode tot 2010. Bij revitalisering werd tot nu toe vooral geïnvesteerd in de kwaliteit van de openbare ruimte. Het effect van revitalisering kan worden vergoed door, met behulp van publieke investeringen, ook private partijen uit te nodigen om in de kwaliteit van de eigen kavels en panden te investeren. Dit laatste is minder vanzelfsprekend dan het lijkt. Dit is de reden dat we op dit punt een extra impuls willen geven aan verouderde werkgebieden door het, samen met de Kamer van Koophandel en betrokken gemeenten, uitvoeren van een pilot Herontwikkeling Private Kavels. Doel hiervan is om tijdens een herstructureringsproces ook private partijen te interesseren voor het doen van (her)investeringen in private kavels en panden waardoor de uitstraling van het totale terrein ook daadwerkelijk verbeterd. De uitkomsten van deze pilot worden gebruikt om ook op andere terreinen private investeringen los te trekken. De manier waarop dit structureel door de provincie opgepakt gaat worden, wordt op basis van de ervaringen uit de pilot, in een voorstel aan het bestuur verder uitgewerkt.
Resultaten	500 ha bedrijventerrein geherstructureerd 1 uitgevoerde pilot Herontwikkeling Private Kavels
Looptijd	2007 - 2011
Samenwerkingspartners	Gemeenten, bedrijfsleven, Kamers van Koophandel
Raakvlakken andere projecten	Duurzame bedrijventerreinen

Titel	Programma Duurzame Bedrijventerreinen
Korte omschrijving	Verkrijgen van een duurzaam ontwikkelingsproces bij nieuw te ontwikkelen en te herstructureren bedrijventerreinen. Een proces, uiteindelijk gewaarborgd door parkmanagement, gericht op evenwicht tussen sociale, milieu- en economische aspecten. Dit gebeurt door uitvoering van het programma duurzame bedrijventerreinen 2006-2007, de evaluatie en het evt. ontwikkelen van een vervolgprogramma voor 2008.
Looptijd	Evaluatie vindt plaats in 2007
Resultaten	Twee parkmanagement trajecten in 2007. Evaluatie van het programma in 2007. Op basis daarvan een besluit over hoe met dit programma verder te gaan.
Samenwerkingspartners	Gemeenten, KvK, Ministeries EZ en VROM, Senter Novem
Raakvlakken andere projecten	Kennisteam werklocaties

Titel	Opstellen Provinciale Kantorenvisie
Korte omschrijving	In de provinciale kantorenvisie doen we voorstellen over hoe om te gaan met structurele leegstand, geven we aan waar we nog kansen zien voor nieuwe (top) locaties en waar niet, hoe we verouderde kantoren weer kunnen laten aansluiten op de marktvraag, en doen we voorstellen om samen met gemeenten te investeren in een gezonde kantorenmarkt. Daarbij geldt het vastgestelde ruimtelijk beleid zoals verwoord in het Streekplan 2005 – 2015 als uitgangspunt.
Resultaten	Een afgeronde en integrale Kantorenvisie in 2008 met daarin voorstellen voor verdere acties en projecten op dit onderwerp.
Looptijd	2007
Samenwerkingspartners	Kamers van Koophandel, Gemeenten, Private Investeerders
Raakvlakken andere projecten	Herstructurering Bedrijventerreinen, Zorgvuldig Ruimtegebruik

Titel	MVO, Energiebesparing en duurzame energie
Korte omschrijving	Opstellen van een programma voor energiezuinige productie en toepassing van alternatieve energiebronnen in het kader van de EFRO-regeling (Europees fonds voor Regionale Ontwikkeling). Daarnaast gerichte voorlichting aan bedrijven over Maatschappelijk verantwoord ondernemen, en het instellen van een stimuleringsprijs MVO.
Resultaten	Start van het programma in 2008 / 2009; de concrete resultaten zullen in het programma worden uitgewerkt.
Looptijd	2008 - 2011
Samenwerkingspartners	Bedrijven, EU (EFRO subsidies)
Raakvlakken andere projecten	Duurzame bedrijventerreinen

Titel	Onderzoek naar een regeling voor (de uitplaatsing van) milieuhinderlijke bedrijven
Korte omschrijving	Nut en noodzaak onderzoeken voor het ontwikkelen van een regeling voor de uitplaatsing van milieuhinderlijke bedrijven.
Resultaten	Een afgerond onderzoek naar de (on)mogelijkheid van een provinciale stimuleringsregeling voor (de uitplaatsing van) milieuhinderlijke bedrijven
Looptijd	Onderzoek: 2007 Eventuele regeling: 2008 - 2011
Samenwerkingspartners	Ministerie van VROM, Gemeenten
Raakvlakken andere projecten	Herstructurering

Titel	Acquisitie kennisintensieve bedrijven
Korte omschrijving	Voortzetting van onze inspanningen om (buitenlandse) bedrijven voor de regio aan te trekken. Daarbij ligt de focus op creatieve en kennisintensieve bedrijvigheid (waaronder gaming), zakelijke dienstverlening en life sciences.
Resultaten	Jaarlijks ca. 10 nieuwe vestigingen met ca. 200 arbeidsplaatsen
Looptijd	2007 t/m 2011
Samenwerkingspartners	Directie voor Buitenlandse Investerings in Nederland (DBIN, onderdeel van het ministerie van EZ), Utrecht Investment Agency (UIA), gemeenten
Raakvlakken andere projecten	Stimulering kansrijke sectoren, Science Park

Titel	Stimulering kansrijke sectoren
Korte omschrijving	Ontwikkelen van programma's die de speerpuntsectoren gaming, life sciences & medisch, en zakelijk toerisme moeten versterken. Het gaat om projecten op het gebied van samenwerking, kennisuitwisseling, infrastructuur, etc. Per sector zal een behoefteonderzoek worden uitgevoerd en zal vervolgens een programma worden opgesteld.
Resultaten	Betere waardering van het vestigingsmilieu door bedrijven uit de speerpuntsectoren, en toename van werkgelegenheid in de speerpuntsectoren.
Looptijd	2007 t/m 2011
Samenwerkingspartners	Bedrijfsleven, KvK's, gemeenten, kennisinstellingen, TFI
Raakvlakken andere projecten	Acquisitie, evenementenbeleid, TFI

Titel	Evenementenbeleid
Korte omschrijving	Opstellen van een visie op gebied van evenementenbeleid, aantrekken van nieuwe evenementen voor de regio op toeristisch, cultureel, economisch of sportief gebied, en het optimaal benutten van de "promotionele waarde" van bestaande en nieuwe evenementen. Doel van de visie is om vast te leggen welk profiel van de regio we via evenementen willen uitdragen, welk type evenementen daarbij passen, en hoe we deze evenementen optimaal inzetten.
Resultaten	Visie op evenementenbeleid; aantrekken enkele grote evenementen (o.a. start Tour de France); versterking regiopromotie
Looptijd	2007 t/m 2011
Samenwerkingspartners	Gemeenten, bedrijfsleven, UTR
Raakvlakken andere projecten	Acquisitie (economische promotie), Agenda 2010 project Vrede van Utrecht

Bijlage 3: Financiën

Voor een deel van de voorgestelde projecten kunnen de middelen worden gevonden in bestaande begrotingsposten. Deze bestaande begrotingsposten zijn:

- Subsidieregeling “Voorziening Economische Ontwikkeling” (VEO)
- Stimuleringsfonds (voor Taskforce Innovatie, Herstructurering, Science Park, en programma Cultuur & Economie)
- Budget “Versterking Utrechts Vestigingsklimaat” (voor Acquisitie, stimulering van kansrijke sectoren, en evenementenbeleid)
- Budget “Voorbereiding Economisch Beleid” (voor o.a. kantorenvisie)
- Budget “Arbeidsmarktbeleid”
- Cofinancieringsfonds voor projecten in het kader van Pieken in de Delta, EFRO, etc.

In het coalitieakkoord en in het collegeprogramma 2007-2011 hebben wij per jaar de volgende totaalbedragen opgenomen voor de uitvoering van *nieuw* economisch beleid:

2008	2009	2010	2011
€ 6.625.000	€ 9.225.000	€ 9.475.000	€ 8.425.000

De onderwerpen waarvoor de grootse bedragen zijn gereserveerd, zijn:

- Duurzame herstructurering van bedrijventerreinen (€ 3.750.000 per jaar van 2008 t/m 2011))
- Programma cultuur en economie (€ 1.000.000 per jaar in 2009 en 2010)
- Nieuw innovatiebeleid, met nadruk op MKB (€ 500.000 per jaar van 2009 t/m 2011)
- Breedband beleid (€ 500.000 per jaar van 2009 t/m 2011)

Bovengenoemde bedragen per onderwerp zijn aanvullend als vervolg op bestaande activiteiten, en zijn inbegrepen in de totaalbedragen voor het nieuwe economisch beleid.

Bijlage 4: Economisch Beleidsplan 2003-2007, een terugblik

Kwaliteit was het centrale thema van de nota “De toekomst heeft vele gezichten” (Economisch Beleidsplan 2003-2007). Het begrip kwaliteit werd daarbij vooral gekoppeld aan het ruimtelijke vestigingsmilieu en aan de typen bedrijvigheid die we aan ons binden. Ruimtelijke kwaliteit, innovatie en kennisintensieve bedrijvigheid waren ook toen al sleutelbegrippen.

In “De toekomst heeft vele gezichten” was een actieprogramma verwerkt, bestaande uit een aantal projecten. De zes belangrijkste projecten waren apart beschreven. Hieronder treft u een terugblik aan op die zes projecten, met daarna nog een korte terugblik op de overige projecten.

Innovatie

Om het proces van innovatie aan te jagen heeft de provincie Utrecht het voortouw genomen bij de oprichting van het innovatienetwerk Unité, waarin kennisinstellingen, bedrijfsleven, kamers van koophandel, Syntens en lokale en regionale overheden samenwerken. Tijdens de looptijd van Stichting Unité is innovatie in de regio breed op de agenda gezet. Aan het eind van de looptijd was de basis gelegd voor het uitvoeren van concrete acties. Daarvoor is in 2005, eveneens in samenwerking met de belangrijkste partners in de regio, de Taskforce Innovatie (TFI) opgericht. De TFI voert projecten uit op het gebied van innovatiebevordering, en ondersteunt ook andere partijen hierbij door middel van advies en (in beperkte mate) personele capaciteit.

Samen met de Unité partners is het programma Innovatieve Acties uitgevoerd van 2003 t/m 2005. Binnen dit programma, waarvoor ruim € 1,5 miljoen aan Europese subsidie is ontvangen, zijn 17 projecten uitgevoerd. “Innovatieve Acties” heeft meer interactie op gang gebracht tussen de Utrechtse kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Er zijn nieuwe netwerken ontstaan binnen sectoren als multimedia, life sciences en ICT. Nieuwe ‘slimme producten’ zijn ontwikkeld op het gebied van micro elektronica en informatietechnologie. Het belang van innovatie is bovendien breed onder de aandacht gekomen van het publiek. En vooral voor het Utrechtse bedrijfsleven is praktische ondersteuning beschikbaar gekomen met initiatieven als MKB Servicepoint.

Om de uitwisseling tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven verder te verbeteren, is een start gemaakt met de ontwikkeling van een Science Park. Deze activiteit staat beschreven onder het project “Voldoende en passende ruimte voor het Utrechtse bedrijfsleven” (zie aldaar).

Bedrijfsvestiging

Buitenlandse bedrijven leveren een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheid. In de provincie Utrecht is ruim 10% van de werknemers in dienst van een buitenlands bedrijf. Doelstelling voor de periode 2003-2007 was werving van 25 kennisintensieve bedrijven. Hierbij lag de focus op bedrijven in de IT en Life Science sector en op werving van kennisintensieve activiteiten zoals hoofdkantoren en R&D vestigingen van bedrijven.

In totaal zijn in deze periode ca. 30 investeringsprojecten met ruim 600 extra arbeidsplaatsen gerealiseerd. Hierbij is intensief samengewerkt met het ministerie van Economische Zaken, gemeenten, kennisinstellingen en bedrijven. Daarnaast participeert de provincie in het Utrecht Investment Agency (UIA), een samenwerkingsverband tussen gemeente Utrecht, provincie Utrecht en 6 marktpartijen dat zich richt op werving van grotere kantoorgebruikers. UIA heeft sinds de start in september 2005 veel contacten gelegd met bedrijven. Dit heeft inmiddels geleid tot de vestiging van een grote zakelijke dienstverlener met ca. 40 arbeidsplaatsen (stand najaar 2006).

Voldoende en passende ruimte voor het Utrechtse bedrijfsleven

Doel van dit project was om, door het stimuleren van herstructurering op bestaande terreinen, intensivering van het ruimtegebruik op bestaande en nieuwe terreinen en door de ontwikkeling van nieuwe terreinen, ruimte te bieden voor Utrechtse bedrijven die gaan starten, groeien of verplaatsen. In het inmiddels vastgestelde Streekplan 2005-2015 zijn deze doelstellingen verwerkt en toegelicht. Met de uitvoering er van is een start gemaakt. Om te meten of we deze doelstellingen daadwerkelijk bereiken hebben we de Ruimtemeter ontwikkeld. Deze is in 2006 van start gegaan, waardoor er nog geen uitspraken gedaan kunnen worden over eventuele ruimtewinst. Deze gegevens moeten een aantal jaren verzameld worden om zinvolle beleidsuitspraken te kunnen doen. Op het punt van de uitgifte van bedrijventerrein kijken we met zorg naar het tempo van de afgelopen jaren. Uit onze uitgifte monitor blijkt dat we het streefgemiddelde voor de uitgifte van 40 hectaren per jaar, al enkele jaren niet halen. Hiernaast loopt het omzetten van zachte plannen in harde plannen tot aan de daadwerkelijke realisatie van bedrijventerreinen bij meerdere bedrijventerreinen vertraging op. Ook hier kan pas een paar jaar na de start van het nieuwe streekplan daadwerkelijk worden vastgesteld of we ons beleid moeten bijstellen om onze doelstellingen te halen.

Verder is in Randstad verband een economische visie opgesteld (Economische Strategie Randstad 2004) waar wij ook onze bijdrage aan hebben geleverd en waarin een deel van onze doelstellingen, zoals die ook in het streekplan geformuleerd zijn, is verankerd.

In samenwerking met de Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht, Universitair medisch Centrum, en de gemeente Utrecht, hebben we gewerkt aan de realisatie van een Science Park op de Uithof. In 2007 kan het Science Park worden opgestart. Er zal een aanbod aan faciliteiten en coaching voor startende ondernemers worden gerealiseerd, en er wordt ruimte ontwikkeld voor kennisintensieve bedrijven op de Uithof. Ook wordt een Centrum voor Ondernemerschap en Innovatie (CvOI) opgericht als loketfunctie voor het Science Park. In het CvOI wordt ook ruimte aangeboden voor studenten en onderzoekers die net starten met hun bedrijf. In totaal is met de realisatie van het Science Park t/m 2009 een investering van ca. € 6,5 miljoen gemoeid. Als provincie dragen we € 800.000,- bij.

Zorgvuldig ruimtegebruik

De ruimte voor nieuwe aanleg van bedrijventerreinen is schaars. Voor maatschappij en bedrijfsleven is tevens een kwalitatief hoogwaardige ruimtelijke invulling van bedrijvenlocaties van groot belang. Zorgvuldig ruimtegebruik is een middel om het ruimtebeslag door economische functies te beperken en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit van een bedrijventerrein en de directe omgeving te verbeteren. De provincie streeft ernaar 15% ruimtewinst te behalen. Ruimtewinst is vooral op nieuwe terreinen te behalen door maatregelen te nemen als stapelen, schakelen en gezamenlijk parkeren; alsook door te kijken naar de indeling van de open ruimte, het optimaliseren van de kavelindeling, etc. Intensief ruimtegebruik wordt bevorderd door inzicht te geven in de specifieke mogelijkheden op het terrein en een proces op gang te brengen bij gemeenten om deze mogelijkheden – bij voorkeur samen met het bedrijfsleven – daadwerkelijk (vroegtijdig in de planfase) te implementeren.

Om bovenstaand doel te bereiken zijn de volgende acties ondernomen met bijgenoemd resultaat:

- Pilot intensief ruimtegebruik, bedrijventerrein Larenstein, De Bilt. Resultaat: 11% ruimtewinst.
- Bedrijfsruimtescan ontwikkeld i.s.m. Utrechtse KvK's en Inbo. Resultaat: instrument op kavel – en pandniveau dat mogelijkheden intensief ruimtegebruik in beeld brengt voor ondernemer.
- Ruimtemeter bedrijventerreinen ontwikkeld door Inbo. Resultaat: Monitor ruimtegebruik op schaal van bedrijventerrein voor overheid. Bevat analysefunctie voor hele provincie en per gemeente. Meet ruimtewinst per bedrijventerrein, geeft inzicht in mogelijkheden voor

gemeentelijk beleid en specifieke intensiveringmogelijkheden voor implementatie, alsook een totaaloverzicht ruimtewinst behaald gedurende (lopende) streekplanperiode 2005 - 2015.

- 3 informatieve bijeenkomsten met doelgroep over bedrijfsruimtescan en ruimtemeter.
- Handreiking ruimtelijke kwaliteit op bedrijventerreinen door Inbo. Resultaat: Handreiking die gemeenten praktisch en procesmatig inzicht verschaft om ruimtelijke kwaliteit te waarborgen.
- Inspiratieboek architectuur op bedrijventerreinen. Resultaat: Boek met mooie voorbeelden van architectuur voor verschillende typen bedrijven. Ter inspiratie voor de doelgroep ondernemers om 'mooie, kwalitatief hoogwaardige panden' te bouwen.
- Monitor 2006 (Ruimtemeter onderzoek) en fsi meting bedrijventerreinen, najaar 2006.

Herstructurering bedrijventerreinen

Veel Utrechtse bedrijventerreinen kampen met verouderingsverschijnselen. De belangrijkste knelpunten liggen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, ontsluiting, uitstraling en milieuhinder. Veroudering leidt niet alleen tot verpaupering en leegstand maar ook tot extra druk op nieuwe terreinen. Door tijdig te herstructureren willen we deze problemen zoveel mogelijk voorkomen. Doelstelling is om in de periode 2000-2010 alle verouderde terreinen te herstructureren.

Onderzoek in 2000 heeft uitgewezen dat in de provincie Utrecht ongeveer 1.450 ha bruto bedrijventerrein verouderd is. De provincie heeft vanaf 2000 subsidies verstrekt voor 14 plannen van aanpak tot herstructurering van bedrijventerreinen in gemeenten (€ 25.000 tot 50.000 per plan).

In de periode 2000-2003 is met steun van het rijk (TIPP regeling € 20,4 mln.) en de provincie (€ 3,3 mln.) reeds met de herstructurering van 470 ha gestart. Het betreft 7 meerjarige projecten. Afgerond is inmiddels 350 ha.

Binnen het nieuwe herstructureringsprogramma 2004-2007 zijn aan het einde van dit jaar 7, veelal kleinere herstructureringsprojecten (totaal 278 ha) in uitvoering met een provinciale bijdrage van in totaal € 5,3 ha mln. Daarnaast is aan het recent gestarte project herstructurering bedrijventerrein Lage Weide in Utrecht (200 ha.) een provinciale subsidie van € 2,5 mln verstrekt. Dit project heeft ook een rijksbijdrage via de Topper regeling, de opvolger van de TIPP regeling, verkregen.

Voor de periode 2007-2010 bedraagt de herstructureringsopgave nog ongeveer 500 ha.

Vitale en dynamische vrijetijdseconomie

Het detailhandelsbeleid is in de Nota Ruimte gedecentraliseerd naar de lagere overheden. Provincies hebben een belangrijke rol gekregen bij bovenlokale ontwikkelingen. Doel is om de detailhandel als belangrijke economische peiler te versterken door het bieden van ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast streeft de provincie naar innovatieve en marktconforme projecten, regionale afstemming en zorgvuldig ruimtegebruik bij detailhandelsprojecten.

Om invulling te geven aan de provinciale taak is een Visie Detailhandel opgesteld. De hoofdlijnen hiervan zijn opgenomen in het Streekplan 2005-2015. Dit biedt richtlijnen om ontwikkelingen met een regionaal karakter te beoordelen. Om de Utrechtse detailhandelsstructuur goed in beeld te brengen en de effecten van het beleid te kunnen monitoren is in 2004 een koopstromenonderzoek uitgevoerd (nulmeting). Hierbij is samengewerkt met ca. 30 partijen in de Randstad, o.a. provincie Zuid-Holland, diverse grotere gemeenten en Kamers van Koophandel. Om regionale afstemming te bevorderen wordt gewerkt aan een adviesteam detailhandel waarin projecten met een grotere schaal en omvang besproken worden.

De producten die zijn ontwikkeld voor zorgvuldig ruimtegebruik (zie punt 4) kunnen ook gebruikt worden voor grootschalige detailhandelsontwikkelingen.

In de provincie is een aantal vernieuwende detailhandelsinitiatieven tot stand gekomen. Het meest in het oog springend is het gebouw van autobedrijf Hessing langs de A2 in Utrecht.

Stand van zaken overige projecten

Naast bovengenoemde projecten bevatte het aan het beleidsplan gekoppelde actieprogramma nog een aantal projecten. Hieronder beschrijven we kort de voortgang van deze projecten.

Doel van het *programma duurzame bedrijventerreinen* is het verkrijgen van een duurzaam ontwikkelingsproces bij nieuw te ontwikkelen of te herstructureren bedrijventerreinen. Een ontwikkelingsproces is 'duurzaam' als het een continue ontwikkeling is (gewaarborgd door parkmanagement), als er evenwicht is tussen sociale, milieu- en economische aspecten, als er sprake is van brede betrokkenheid en een integrale aanpak, en wanneer het bedrijventerrein als onderdeel van een groter (regionaal) geheel wordt beschouwd.

Het in 2003 opgerichte - integrale provinciale - Duurzame Bedrijventerreinen Team (DBT team) heeft het tweejaarlijkse 'programma duurzame bedrijventerreinen' (2004-2005 en 2006-2007) tot uitvoering gebracht. Sinds 2006 is het DBT team onderdeel van het provinciale Kennisteam werklocaties.

Naast concrete uitvoering van projecten op bedrijventerreinen (parkmanagement in Amersfoort, Soest, Montfoort, Lopik, Zeist en Veenendaal) zijn er resultaten geboekt op het gebied van proces (Handleiding duurzame bedrijventerreinen 'Uw bedrijventerrein als visitekaartje') en communicatie (brochures, cursus voor milieucoördinatoren, training parkmanagement voor gemeenten, duurzaamheidsessies bij 5 gemeenten, workshop duurzame bestrating bedrijventerreinen en fiets promotiecampagne bedrijventerrein Rijnsweerd)

Voor het behalen van de doelstellingen op het gebied van *multimodaal goederenvervoer* is het behoud en de realisatie van nieuw bedrijventerrein voor multimodaal goederenvervoer belangrijk. Het bestaande bedrijventerrein Lage Weide in Utrecht heeft de beschikking over de grootste binnenhaven van Nederland. Dit willen we graag zo houden en waar mogelijk willen we de faciliteiten van Lage Weide op dit punt beter benutten. Er is inmiddels een start gemaakt met de herstructurering van Lage Weide waarbij het uitdiepen van de havens ook op de agenda staat. Samen met de gemeente en het BRU moeten we nog een oplossing vinden voor de financiering hiervan. Dit wordt meegenomen in een onderzoek naar kansen en mogelijkheden voor zogenaamde "Blue Ports", waarvan de uitkomsten in 2007 verwacht worden. Voor de realisatie van nieuwe mogelijkheden voor de overslag van goederen over water is daadwerkelijke realisatie van overslagfaciliteiten op het daarvoor gereserveerde deel van bedrijventerrein 't Klooster in Nieuwegein, noodzakelijk. Onderzoek in opdracht van het BRU heeft aangetoond dat hieraan behoefte bestaat. Nieuwegein is binnen de provincie vooralsnog de enige mogelijkheid om nog enige uitbreiding van regionale watergebonden goederenoverslag te faciliteren. Ook dit nieuwe bedrijventerrein wordt meegenomen in het onderzoek naar "Blue Ports" in de provincie. Dit geldt ook voor het bedrijventerrein Langshaven in Wijk bij Duurstede, dat vooral bedoeld is voor lokale watergebonden bedrijven, en voor nog twee kleinere locaties in de provincie.

Groene werklandschappen (GWL) zijn kleinschalige werklocaties in een groene omgeving, veelal in het buitengebied. GWL vormen een nieuw type vestigingsmilieu en versterken tevens de kwaliteit van natuur en landschap. In het coalitie-akkoord van mei 2003 was het besluit opgenomen om tot nadere uitwerking van het concept GWL te komen. Op 8 maart 2005 hebben wij de strategische visie GWL vastgesteld. De voorwaarden en het proces voor de ontwikkeling van GWL zijn opgenomen in het Streekplan 2005 – 2015 en in de Handleiding Bestemmingsplannen 2006.

Ons *arbeidsmarktbeleid* was erop gericht de samenwerking tussen lokale partners te verbeteren en projecten te ondersteunen die de arbeidsparticipatie verhogen. De werkloosheid in de provincie nam de afgelopen jaren sterk toe door de conjuncturele ontwikkeling. Eerst in 2005 trad enig herstel op door een groei van de werkgelegenheid. De provincie heeft versterkt ingezet op de verslechterende arbeidsmarktsituatie. In augustus 2004 is de notitie Aan het Werk gepresenteerd met daarin een gerichte inzet op drie thema's: jeugd, techniek en onderwijs. Als gevolg hiervan participeert de provincie actief in het MKB Leerbanenproject in de regio Utrecht en in Eemland . Doel van het project is tussen 2004 en 2008 1100 leerbanen te realiseren in de provincie Utrecht. Ook ondersteunt de provincie het Techniekgilde in Eemland dat als doel heeft om in nauwe samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren en de instroom van nieuwe leerlingen te vergroten.